

05
Р 13

РАБОТНИЦА І СЯЛЯНКА

№ 7 ЛІПЕНЬ 1949 Г.

Славянка

МОГИЛЕРСКАЯ
ГОЛОВА
БИБЛИОТЕКА
ИМ. ЛЕНИНА

СЛАВА СОВЕТКІМ МАЦЯРАМ

ГЕОРГІЙ МІХАЙЛАВІЧ ДЗІМІТРАЎ

2 ліпеня пасля працяглай і цяжкай хваробы памёр Георгій Міхайлавіч ДЗІМІТРАЎ — Старшыня Савета Міністраў Народнай рэспублікі Балгарыі, Генеральны Сакратар Цэнтральнага Камітэта Балгарскай Комуністычнай партыі, выдатны дзеяч міжнароднага рабочага руху, правадыр балгарскага народа, верны друг Савецкага Саюза.

Георгій Міхайлавіч ДЗІМІТРАЎ нарадзіўся 18 чэрвеня 1882 года ў г. Радаміры, у пролетарскай рэвалюцыйнай сям'і. Яшчэ 15-гадовым юнаком Г. М. ДЗІМІТРАЎ, працуючы наборшчыкам у друкарні, уступае ў рэвалюцыйны рух і прымае актыўны ўдзел у дзейнасці старэйшага балгарскага профсаюза друкароў.

З 1902 года Г. М. ДЗІМІТРАЎ — член Балгарскай рабочай соцыял-дэмакратычнай партыі. Ён вядзе актыўную барацьбу супраць рэвізіянства на баку рэвалюцыйна-марксісцкага крыла «цеснякоў», якое ўзначальвалася Дзімітрыем Благоевым.

Самаадданая рэвалюцыйная барацьба Г. М. ДЗІМІТРАВА здабыла яму гарачую любоў рэвалюцыйных рабочых Балгарыі, якія выбралі яго ў 1905 годзе сакратаром Саюза рэвалюцыйных профаб'яднанняў Балгарыі. На гэтым пасту ён застаецца бяззменна аж да 1923 года, калі гэтае аб'яднанне было разгнана фашыстамі.

Узначальваючы барацьбу балгарскага пролетарыята, Г. М. ДЗІМІТРАЎ праяўляе бясстрашша і стойкасць у рэвалюцыйных баях, неаднаразова падвяргаецца арыштам і праследванням. У вераснёўскім узброеным паўстанні 1923 года ў Балгарыі Г. М. ДЗІМІТРАЎ ўзначальвае Галоўны Рэвалюцыйны Камітэт, паказвае прыклад рэвалюцыйнага бясстрашша, непахіснай стойкасці і вернасці справе рабочага класа. За кіраўніцтва ўзброеным паўстаннем фашысцкі суд завочна выносіць Г. М. ДЗІМІТРАВУ ў 1923 годзе смяротны прыгавор. У 1926 годзе пасля арганізаванага фашыстамі правакацыйнага працэсу супраць кіраўніцтва компартыі Г. М. ДЗІМІТРАЎ быў зноў завочна прысуджан да пакарання смерцю.

Вымушаны ў 1923 годзе эміграваць з Балгарыі за граніцу, Г. М. ДЗІМІТРАЎ вядзе жыццё прафесійнальнага рэвалюцыянера. Ён актыўна працуе ў Выканаўчым Камітэце Комуністычнага Інтэрнацыянала.

У 1933 годзе Г. М. ДЗІМІТРАЎ быў арыштаван у Берліне за рэвалюцыйную дзейнасць. У дні лейпцыгскага працэсу Георгій ДЗІМІТРАЎ стаў сцяганосцам барацьбы супраць фашызма і імперыялістычнай вайны. Яго гераічныя паводзіны на судзе, гнеўныя словы, якія ён кідаў у твар фашыстам, выкрываючы іх гнусную правакацыю, у сувязі з падпалам рэйхстага, — сарвалі маску з твару фашысцкіх правакатараў і ўзнялі на барацьбу з фашызмам новыя мільёны працоўных ва ўсім свеце.

У 1935 годзе Георгій ДЗІМІТРАЎ выбіраецца Генеральным Сакратаром Выканкома Комуністычнага Інтэрнацыянала. Ён вядзе ўпорную барацьбу за стварэнне і ўмацаванне адзінага пролетарскага і народнага фронту для адпору фашызму, супраць вайны, якую рыхтавалі фашысцкія заправілы Германіі, Японіі і Італіі. Ён нястомна заклікаў масы працоўных усіх краін згуртавацца вакол комуністычных партый для таго, каб перагарадзіць шлях фашысцкім агрэсарам.

Г. М. ДЗІМІТРАЎ прарабіў вялікую работу ў радах міжнароднага комуністычнага руху па выкоўванню кіруючых кадраў компартый, верных вялікаму вучэнню марксізма-ленінізма, прынцыпам пролетарскага інтэрнацыяналізма, справе абароны інтарэсаў народных мас сваіх краін.

У час другой сусветнай вайны Г. М. ДЗІМІТРАЎ заклікаў камуністаў ўзначаліць нацыянальна-вызваленчы антыфашысцкі рух і вёў нястомную работу па арганізацыі ўсіх патрыятычных сіл для разгрому фашысцкіх захопнікаў. Ён кіраваў барацьбой Балгарскай рабочай партыі (камуністаў) і ўсіх балгарскіх патрыётаў, якія ўзняліся са зброяй у руках супраць нямецка-фашысцкіх акупантаў.

За свае выдатныя заслугі ў барацьбе супраць фашызма Г. М. ДЗІМІТРАЎ у 1945 годзе быў узнагароджан Прэзідыумам Вярхоўнага Савета СССР ордэнам Леніна.

Пасля разгрому фашыскай Германіі Г. М. ДЗІМІТРАЎ кіруе будаўніцтвам новай народна-дэмакратычнай рэспублікі Балгарыі, закладвае асновы вечнай дружбы паміж балгарскім народам і народамі Савецкага Саюза.

Нястомна працуючы над умацаваннем адзінага антыімперыялістычнага лагера і згуртаваннем усіх дэмакратычных сіл, Г. М. ДЗІМІТРАЎ бязлітасна выкрываў здраду нацыяналістычнай клікі Ціто справе соцыялізма і адзінага антыімперыялістычнага фронту.

У асобе Г. М. ДЗІМІТРАВА працоўныя ўсяго свету страцілі палымянага барацьбіта, які аддаў усё сваё гераічнае жыццё беззаветнаму служэнню справе рабочага класа, справе камунізма. Смерць Г. М. ДЗІМІТРАВА з'яўляецца цяжкай утратай для ўсяго міжнароднага рабочага і комуністычнага руху, для ўсіх барацьбітоў за трывалы мір і народную дэмакратыю. Сваёй самаадданай барацьбой у радах рабочага руху, сваёй бязмежнай вернасцю вялікаму вучэнню Леніна — Сталіна Г. М. ДЗІМІТРАЎ здабыў гарачую любоў працоўных усяго свету.

Жыццё Георгія Міхайлавіча ДЗІМІТРАВА — вернага саратніка Леніна і Сталіна, стойкага рэвалюцыянера і антыфашысцкага трыбуна — будзе служыць натхняючым прыкладам для ўсіх барацьбітоў за справу міру і дэмакратыі, за камунізм.

Бывай, наш дарагі друг і баявы таварыш!

А. АНДРЭЕУ К. ВАРАШЫЛАУ Г. МАЛЕНКОУ
Л. БЕРЫЯ Л. КАГАНОВІЧ А. МІКАЯН
Н. БУЛГАНІН А. ҚАСЫГІН В. МОЛАТАУ

П. ПАНАМАРЭНКА М. СУСЛАУ
Г. ПАПОУ Н. ХРУШЧОУ
П. ПАСПЕЛАУ Н. ШВЕРНІК
І. СТАЛІН М. ШКІРАТАУ

Георгій Міхайлавіч Дзімітраў

Ад Цэнтральнага Камітэта Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) і Савета Міністраў Саюза ССР

Цэнтральны Камітэт Усесаюзнай Комуністычнай партыі (большэвікоў) і Савет Міністраў Саюза ССР з глыбокім жалем паведамляюць, што 2 ліпеня ў 9 гадзін 35 мінут пасля працяглай і цяжкай хваробы (печань, дыябет) у санаторыі «Барвіха», паблізу Масквы, памёр выдатны дзеяч міжнароднага рабочага руху, Старшыня Савета Міністраў Балгарскай Народнай Дэмакратычнай Рэспублікі, Генеральны сакратар Цэнтральнага Камітэта Балгарскай комуністычнай партыі, наш таварыш і брат **ГЕОРГІЙ МІХАЙЛАВІЧ ДЗІМІТРАЎ**.

ЦЭНТРАЛЬНЫ КАМІТЭТ УСЕСАЮЗНАЙ
КОМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ (большэвікоў).

СОВЕТ МИНИСТРОВ
САЮЗА ССР.

Цэнтральнаму Камітэту Балгарскай Комуністычнай партыі

Цэнтральны Камітэт КП(б) Беларусі і Савет Міністраў Беларускай ССР выказваюць глыбокае спачуванне і смутак Комуністычнай партыі (большэвікоў) Беларусі і ўсяго беларускага народа з поваду заўчаснай смерці гораха любімага нашай партыяй, савецкім народам і працоўнымі ўсяго свету, вернага саратніка Леніна і Сталіна, выдатнага дзеяча міжнароднага рабочага руху, бяспрашнага барацьбіта за справу міру, правядыра Балгарскай комуністычнай партыі і балгарскага народа **Георгія Міхайлавіча ДЗІМІТРАВА**.

Светлы вобраз таварыша Дзімітравана застанецца ў памяці большэвікоў і ўсіх працоўных Савецкай Беларусі прыкладам самаадданай барацьбы за перамогу ідэй Леніна — Сталіна, за перамогу кунізма.

ЦК КП(б) БЕЛАРУСІ.

СОВЕТ МИНИСТРОВ БЕЛАРУСКАЙ ССР.

НАЦЫАНАЛЬНАЯ
БІБЛІАТЭКА
БЕЛАРУСІ

P
i

Е

Уб
высо
сяля
На
дзярж
кампа
Цэнтр
«Аб
скага
стано
нага
кірав
жавы

У
не ўб
плана
ным
дарча
шэнн
родна

За
стомн

У
аграт
ба ў
вымі
Знач
кок-с
ховае
этапа
правя
чатко
так
цавал
былі
камба

Др
траба
шыро
асобн
праці
кага
здзел
зadan
значе

Во
і інд
стым
ўрадж

За добраякасную ўборку ўраджаю

ЗВЫСПЯВАННЕМ збожжа настаў самы адказны перыяд сельскагаспадарчых работ. За ўборку ўраджаю працаўнікі вёскі ўзяліся з вялікім энтузіязмам.

Уборка збожжа — рашаючы этап барацьбы за высокі ўраджай. Яна патрабуе ад кожнага сяляніна і сялянкі высокага напружання ў працы.

Наша родная большэвіцкая партыя і савецкая дзяржава надаюць велізарнае значэнне ўборачнай кампаніі. У чэрвені гэтага года Саветам Міністраў і Цэнтральным Камітэтам ВКП(б) прынята пастанова «Аб правядзенні ўборкі ўраджаю і нарыхтоўцы сельскагаспадарчых прадуктаў у 1949 годзе». Гэтая пастанова ўзброіла партыйныя і савецкія органы, кожнага працаўніка вёскі баявою праграмай дзеяння, накіраванай на ўмацаванне магутнасці савецкай дзяржавы і палепшанне добрабыту народа.

У пастанове сказана, што «своечасовае правядзенне ўборкі ўраджаю без страт і выкананне дзяржаўнага плана нарыхтовак сельскагаспадарчых прадуктаў кожным калгасам і саўгасам маюць важнейшае гаспадарча-палітычнае значэнне для паспяховага завяршэння пяцігадовага плана аднаўлення і развіцця народнай гаспадаркі СССР».

За датэрміновае выкананне пяцігадовага плана нястомна змагаюцца мільёны працоўных у нашай краіне.

У больш шчыльна тэрміны і на больш высокім агра-тэхнічным узроўні прайшла сёлета веснавая сяўба ў нашай рэспубліцы. Пасеўныя плошчы пад яравымі культурамі выраслі на 234,1 тысячы гектараў. Значна больш пасеяна ў нас яравой пшаніцы, лёну, кок-сагізу, шматгадовых і аднагадовых траў. Паспяховае правядзенне веснавой сяўбы з'явілася першым этапам барацьбы за высокі ўраджай. Ад паспяховага правядзення ўборачнай кампаніі будзе залежаць канчатковы вынік сельскагаспадарчага года. Вось чаму так важна, каб ва ўборачных работах самааддана працавалі ўсе калгаснікі, рабочыя і служачыя саўгасаў і былі поўнаасцю выкарыстаны жывое пягло, трактары, камбайны, уборачныя машыны і інвентар.

Другі Пленум Цэнтральнага Камітэта КП(б)Б патрабаваў ад партыйных і савецкіх органаў, каб калгасы шырока арганізавалі спаборніцтва паміж звеннямі і асобнымі калгаснікамі за высокую прадукцыйнасць працы, правялі ўборачныя работы на аснове шырокага прымянення індыўідуальнай і дробнагрупавой здзельшчыны, устанавілі індыўідуальныя і групавыя заданні на кожны дзень работы або на пэўны тэрмін, у значнай меры павысілі прадукцыйнасць працы.

Вопыт мінулых год паказвае, што дробнагрупавая і індыўідуальная здзельшчына з'яўляецца лепшым стымулам у рабоце. На прыкладах звенняў высокага ўраджаю відаць, што там, дзе існавала індыўідуальная

здзельшчына, дасягнуты высокія паказчыкі, кожны калгаснік і калгасніца атрымалі дадатковую аплату ў адпаведнасці з іх працай. Неабходна і сёлета стварыць калгаснікам гэтую магчымасць, прымяняючы раздзельны ўлік працы і ўраджаю, а таксама ўстанавіць кантроль за своечасовым налічэннем працадзён у адпаведнасці з аб'ёмам і якасцю выкананых работ.

Ва ўсіх працэсах калгаснай вытворчасці і асабліва ва ўборцы ўраджаю вялікую ролю адыгрываюць жанчыны. Яны даўно зарэкамендавалі сябе як руплівыя гаспадыні. Ва многіх калгасах пры возцы з поля снапоў стараліся зберагчы кожнае зернятка: засцілалі вазы посцілкамі, брэзентам, уважліва і добраахвотна рамантавалі мяхі, арганізавалі дзетвару на збор каласоў. Калгасніцы сельскагаспадарчай арцелі «За Радзіму» Гомельскага раёна дапамаглі свайму калгасу скараціць тэрміны ўборкі і першымі на вобласці разлічыцца з дзяржавай. І сёлета нашы слаўныя сялянкі рыхтуюцца сабраць вырашчаны ўраджай з яшчэ большай беражлівасцю і разлічыцца з дзяржавай поўнаасцю да 15 верасня.

Ды інакш і быць не можа, бо інтарэсы кожнага грамадзяніна нашай краіны цесна зліты з інтарэсамі савецкай дзяржавы.

Наша калгасная вёска карэнным чынам адрозніваецца ад старой, дарэволюцыйнай вёскі. Хіба маглі сялянкі, працуючы на панскіх загонах, думаць аб павелічэнні багацця памешчыка? Іншая справа зараз, калі кожны працуе на сябе, на свой народ, на сваё сацыялістычнае грамадства.

На аснове савецкай агра-тэхнічнай навукі і высокай тэхнікі земляробства перадавыя сялянкі шукаюць шляхі і сродкі для стварэння багацця сельскагаспадарчых прадуктаў у краіне.

У калгасе «Інтэрнацыянал» Лёзненскага раёна члены звяна Героя Сацыялістычнай Працы Мар'і Эзерын у сухія дні палівалі пасевы лёну, не раз іх палолі, падкармлівалі, рыхлілі міжрадзі. Сваіх метадаў працы звеннявая не трымае ў сакрэце. З'яўляючыся членам Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, яна перадае свой вопыт вырошчвання высокіх ураджаёў таварышам па працы.

Краіна высока шануе герояў працы. Сотні калгасніц Беларусі ўрад узнагародзіў ордэнамі і медалямі, а трынаццаці прысвоіў высокае і ганаровае званне Героя Сацыялістычнай Працы.

Няма сумнення ў тым, што і сёлета працаўнікі сацыялістычных палёў выйдучь пераможцамі ў барацьбе за добраякасную і своечасовую ўборку ўраджаю і датэрміновую здачу хлеба дзяржаве.

Працоўныя нашай рэспублікі ўсенароднае свята дзесяцігоддзя ўз'яднання беларускага народа сустрэнуць вялікімі гаспадарчымі перамогамі.

МІНСК БУДУЕЦЦА

Александр МІРОНАУ

Арматуришчыца Н. Нікалаенка на будаўніцтве мінскага універмага выконвае норму на 150 працэнтаў.

Аляксандра Барысава і Тамара Галавачэнка—комсамолкі, стаханавікі-тынкары 1-га ўчастка Аўтабуда, штодзённа выконваюць нормы на 140—150 працэнтаў.

Немцы пакінулі пасля сябе на месцы былога Мінска груды закопчаных, страшэнных руін. Мінск — сэрца нашай рэспублікі, сталіца роднай Беларусі. Здавалася, запатрабуюцца дзесяцігоддзі, каб толькі расчысціць ад бітай цэглы і шчэбеню яго вуліцы, каб хоць абыяк адрамантаваць уцалелыя каробкі будынкаў. Не будзь савецкай улады, ён і ляжаў-бы дзесяцігоддзі ў пустырах, у мёртвых шкідэтах дамоў. Але мы — савецкія людзі, мы прызвычаліся тварыць цуды, якія здзіўляюць капіталістычны свет. Міншла пяць год пасля вызвалення Мінска ад гітлераўскіх полчышчаў. Хіба можна пазнаць наш горад?

Паглядзіце на Мінск вечарам, калі сінява-чорнае неба атуляе яго сваім зорным пакрывалам. Паглядзіце — і сэрца ваша ахоніць радасны гонар за свой народ, за сябе: Мінск жыве, заліты морам электрычных агнёў, дымяць трубы яго заводаў, на далёкай ускраіне, у былым Антонаўскім лесе, свеціцца зарава гіганцкай новабудовы — Трактарнага завода. Гляньце на Мінск у сонечны дзень — і вам стане радасна ад бляску безліччэ ззяючых акон у сотнях свежаафарбаваных, новых прыгожых дамоў.

Мы гаворым:

— Мінск будзе адным з найпрыгажэйшых гарадоў Савецкага Саюза.

І мы будзем яго такім прыгожым. Будзем — і пабудзем!

Увесь беларускі народ прышоў на будоўлю сваёй сталіцы. Усе народы вялікага Савецкага Саюза, на чале з рускім народам, дапамагаюць нам у велічнай гэтай рабоце будаўнічымі матэрыяламі, складанейшымі механізмамі і ў першую чаргу самым каштоўным што ў нас ёсць, — людзьмі.

Два, тры, чатыры гады назад з вёсак і калгасаў рэспублікі па закліку партыі на аднаўленне сталіцы прышлі многія сотні і тысячы юнакоў, дзяўчат і пажылых людзей, бывалых цесляроў, спрактыкаваных тынкароў, муляроў. Прышлі, пакінуўшы насяджаныя мясціны, звычайную работу, а нярэдка на пачатку і сем'і. Так ім загадала сумленне, патрыятычны доўг. З таго часу многія з іх пакрылі сябе гучнаю славай выдатных будаўнікоў, вядомых цяпер далёка за межамі рэспублікі.

Сярод гэтых першых была і маладзенькая дзяўчына-калгасніца Ніна Бярозкіна. Тады, у 1946 годзе, яна яшчэ не ведала ні адной будаўнічай спецыяльнасці. Але палкае імкненне ўнесці свой уклад у аднаўленне Мінска дало ёй энергію справіцца з усімі цяжкасцямі, што выпалі на яе долю. На самым пачатку жыццё давялося ў халодных часовых бараках, есці нярэдка ўсухамятку, з раніцы да вечара цягаць цяжкія скрыні з растворам на другія, на трэція паверхі. Тады, у першы год пасля вайны, у нас яшчэ не было ні ўпарадкаваных будынкаў, ні багацця прадуктаў, ні механізацыі, якая замяняе цяпер чалавечую працу на самых цяжкіх работах.

Сёй-той не вытрымліваў цяжкасцей і пакідаў работу. Але пераважная большасць сезоннікаў пераходзіла ў сталыя кадры рабочых будаўнічых трэстаў. Перайшла і Ніна Бярозкіна.

Спачатку яна была падсобніцай у брыгадзе тынкоўшчыкаў: рыхтавала, падносила раствор. Працуючы з многімі спрактыкаванымі тынкарамі, яна пераняла ў іх любоў да справы, элементарныя звычкі прафесіі. А неўзабаве і сама паднялася на рыштванні з кельмай у руках, стала майстрам-будаўніком.

У іншых умовах гэтага хапіла-б Ніне на ўсё жыццё: спецыяльнасць тынкоўшчыка карыстаецца вялікім попытам. Але дасягнутае не магло задаволіць дзяўчыну-патрыётку. У мінулым годзе Ніна Бярозкіна даведлася, што на перадавых прадпрыемствах краіны пачалася арганізацыя брыгад выдатнай якасці. «А хіба ў нашай справе не патрэбны такія брыгады? — спытала яна сябе. — Не толькі патрэбны, але і неабходны. Не менш, як у любой іншай». Кіраўніцтва 2-га будаўнічага трэста ўважліва выслухала яе прапанову і дазволіла Ніне падабраць у брыгаду пяць сябровак. Першай жаночай брыгадзе тынкароў выдатнай якасці адвялі рабочае месца.

Вось ужо некалькі месяцаў працуе гэтая брыгада на самых разнастайных аб'ектах. Сярэдняя выработка яе — не менш паўтары нормы за змену. Ужо не раз спецыяльная камісія правярала якасць яе работы і заўсёды давала выдатную ацэнку.

На Дошцы гонару Галоўнага кі-

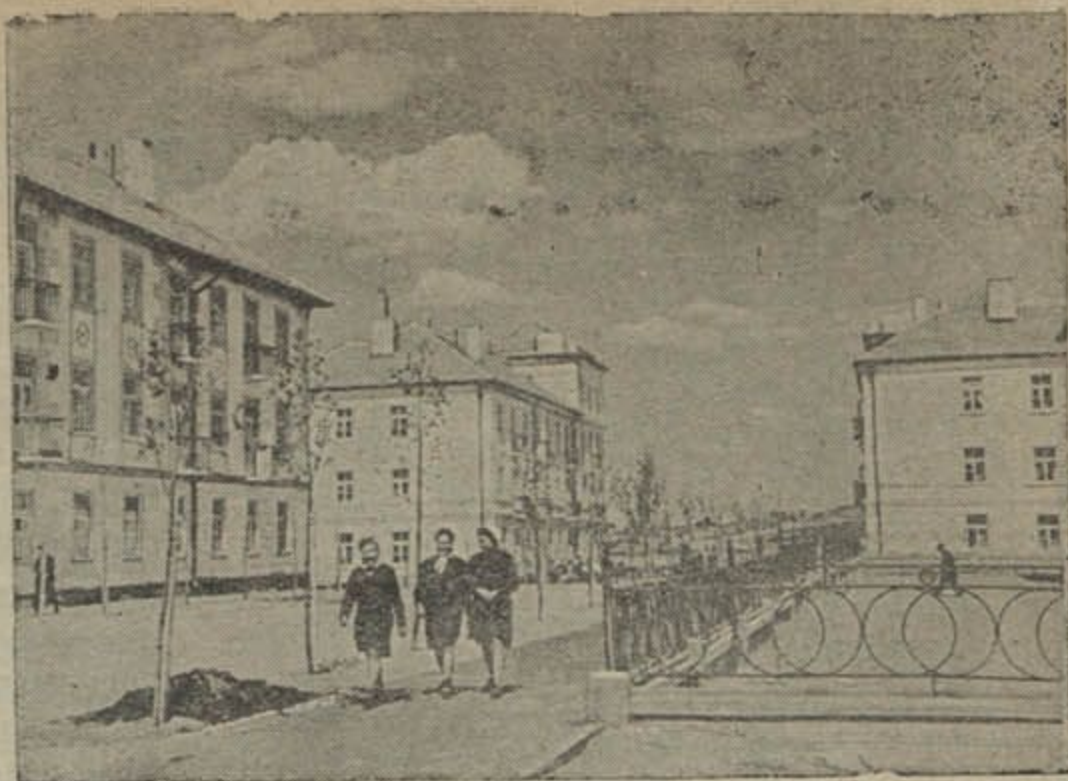
раўніцтва на аднаўленню Мінска сярод фатаграфій многіх лепшых станавак новабудуўляў знаходзіцца і партрэт маляра—Цэсіі Абаленскай. Лёс яе склаўся крыху інакш, чым у Піны Бярозкінай. Абаленскай толькі дваццаць год, але на долю гэтай зграбнай, прыстойнай і разумнай дзяўчыны прыпала ўжо не мала гора. Вайною страціўшы бацькоў, яна выхоўвалася ў дзіцячым доме, там стала комсамолкай, адтуль магла ісці, куды хацела: на прадпрыемства—працаваць, у тэхніку—вучыцца. Але яна пайшла на аднаўленне роднага горада: так падказаў ёй патрыятычны доўг.

Прышла зусім юнай, семнаццацігадовай, і тут знайшла вялікае задавальненне, якое можа даць чалавеку толькі дарагая яго сэрцу праца. Невялікі час патрабаваўся дзяўчыне, каб прызвычаіцца, аглядецца, асвоіцца з новым сваім становішчам. Цэсія выбрала тое, што найбольш яе цікавіла: спецыяльнасць маляра.

Вопыт, спрыт і майстэрства прышлі не адразу, а ва ўпартай рабоце над сабою, ва ўдасканалванні сваіх ведаў і звычак. Паступова Цэсія навучылася лепш за іншых састаўляць і падбіраць фарбы хутчэй валодаць пендзлем. Яна ўносіла ў сваю працу сапраўднае майстэрства мастака, што таіцца ў яе душы, і распісанія ёю пакоі пясцілі вока спалучэннем фарбаў і рысункаў. Так прышло майстэрства. Яно прынесла ёй заслужаную славу не толькі станаўкі, якая выконвае па паўтары, па дзве нормы за змену, але і майстра высокай рукі, якому можна даверыць самыя адказныя малярныя работы. І цяпер партрэт яе красуецца на Дошцы гонару «Галоўмінскбуда».

Многія сотні беларускіх дзяўчат, учарашніх калгасніц, выхаванак дзіцячых дамоў, а нярэдка і былых работніц устаноў працуюць сёння на новабудуўлях беларускай сталіцы.

Поплеч з мінчанкамі, з карэннымі беларускамі, працуюць на аднаўленні сталіцы і жанчыны, якія прышлі на дапамогу нашаму гораду з іншых гарадоў краіны. Іх таксама прывяло ў Мінск высокае пачуццё патрыятызма, любові да сацыялістычнай Радзімы, імкненне працаваць там, дзе найцяжэй, дзе патрэбны адважныя,

У гарадку Мінскага аўтазавода. На здымку: новая вуліца — Піонерская.

упартыя людзі з багатай творчай думкай і ўмельымі рукамі.

Любоў Змітраўна Усава толькі ў 1947 годзе закончыла Маскоўскі архітэктурны інстытут. Яна магла атрымаць работу ў любым горадзе нашай краіны, але палічыла за лепшае прыехаць у Мінск, і не адна, а разам з мужам, таксама архітэктарам, каб тут на практыцы прымяніць веды, набытыя ў навучальнай установе, і ўнесці сваю долю працы ў велічную творчую работу па аднаўленню беларускай сталіцы.

Вось ужо два гады працуе Любоў

Змітраўна ў Кіраўніцтве галоўнага архітэктара Мінска. Дзесяткі праектаў новых дамоў, школ, прамысловых прадпрыемстваў былі складзены за гэты час пры яе ўдзеле — такіх праектаў, як жылы дом мінскіх велазаводцаў, першая чарга цяпер адноўленага Палаца піонераў і другая чарга яго аднаўлення. Над большасцю гэтых праектаў Любоў Змітраўна працавала разам з заслужаным дзеячом мастацтваў БССР архітэктарам Воінавым, пераймаючы ў яго багацейшы вопыт сапраўднага мастака горадабудавання.

Малады архітэктар Усава не шкадуе аб сваім выбары. Гіганцкая будоўля беларускай сталіцы з'явілася для яе вялікай і дасканалай школай, якая за два гады дала Любові Змітраўне магчымасць набыць сапраўды велізарныя звычкі і вопыт. І за гэта архітэктар Усава з радасцю і ўдзячнасцю аддае адбудове нашага горада ўсе свае сілы, усё багацце свайго таленту.

... 3 дня на дзень вырастае і харашэе наш родны горад. 3 кожным новым днём усё новыя дамы паўстаюць з руін і развалін на яго адноўленых вуліцах. 3 пашанай і ўдзячнасцю вымаўляе беларускі народ імёны лепшых адбудоўшчыкаў горада. І сярод іх заслужанай павагай і славай у народзе карыстаюцца імёны жанчын, якія аддаюць свае сілы і веды вялікай усенароднай будоўлі.

Архітэктар Л. Усава.

Перамога ленінскіх ідэй

ТБ РЫЦЦАЦЬ год таму назад, 28 чэрвеня 1919 года, Владзімір Ільіч Ленін закончыў сваю славутую брашуру «Вялікі пачын».

Гэтая работа правадыра і настаўніка савецкага народа В. І. Леніна мела і мае велізарнае значэнне ў жыцці нашай краіны, у разгортванні творчай ініцыятывы народных мас, у барацьбе за пабудову камуністычнага грамадства.

Маладая савецкая краіна перажывала ў той час велізарныя цяжкасці. Міжнародная і ўнутраная контррэвалюцыя прыкладала ўсе свае сілы, каб захапіць асноўныя жыццёва важныя цэнтры рэспублікі — Маскву і Петраград і патапіць у моры крыві першую ў свеце дзяржаву рабочых і сялян. Вайна супраць чужаземных захопнікаў і белавардзейскіх армій вялася на многіх фронтах. Цяжкасці ваенныя ўскладніліся харчовым і паліўным крызісам, паколькі савецкая Расія была адрэзана ад хлебных і паліўных раёнаў краіны. Фабрыкі і заводы не працавалі з-за адсутнасці сыравіны і паліва. Рабочыя цяпелі страшэнныя нястачы, голад і холад. Але рабочы клас, якога натхняла большэвіцкая партыя, гераічна змагаўся на фронтах і ў тылу ў імя выратавання маладой савецкай рэспублікі.

Вясной 1919 года, у сувязі з наступленнем на ўсходнім фронце Калчака, большэвіцкая партыя ў тэзісах ЦК РКП(б), напісаных Владзімірам Ільічам Леніным, заклікала партыйныя, прафесіянальныя арганізацыі і ўсіх рабочых «узяцца за работу па-рэвалюцыйнаму».

У адказ на гэты заклік камуністы, рабочыя Магскаўска-Казанскай чыгункі рашылі арганізаваць камуністычны суботнік. 10 мая, у 6 гадзін вечара, пасля рабочага дня 205 рабочых і служачых адпрацавалі яшчэ шэсць гадзін бясплатна. За гэты час было выпушчана з рамонту 4 паравозы і 16 вагонаў, разгружана і нагружана 9.300 пудоў розных грузаў. Прадукцыйнасць працы была амаль у тры разы вышэй звычайнай. Гэта быў першы суботнік у краіне.

В. І. Ленін з геніяльнай празарлівасцю ўбачыў у гэтай адной з многіх праяў патрыятычных пачуццяў да савецкай улады зараджэнне ў рабочым класе новых адносін да працы, да грамадскай дысцыпліны, да дзяржавы. Гэтаму пытанню Владзімір Ільіч прысвяціў сваю выдатную брашуру «Вялікі пачын».

У бясплатнай звышнэрміновай працы з мэтай аказання большай дапамогі дзяржаве, фронту В. І. Ленін убачыў пачатак перавароту, больш істотнага, больш карэннага, больш рашаючага, чым звяржэнне буржуазіі.

У капіталістычным грамадстве адносіны паміж людзьмі складаліся паводле прыпынку «чалавек чалавеку — воўк». Владзімір Ільіч ярка выказаў асноўную заповедзь капіталізма: «... або ты грабіш другога, або другі грабіць цябе, або ты працуеш на другога, або ён на цябе, або ты рабаўладальнік, або ты раб». У першым камуністычным суботніку Ленін убачыў перамогу над закаранеласцю, руцінай — праклятай спадчынай капіталізма. У камуністычных суботніках ён празарліва ўбачыў парасткі новага, парасткі камунізма.

Ленін лічыў, што асноўнай задачай дыктатуры пролетарыята, побач з пераадоленнем супраціўлення эксплуатацыйных класаў, з'яўлення будаўніцтва новага, камуністычнага грамадства. У аснове гэтага грамадства павінны быць новыя эканамічныя адносіны, новая, больш высокая ў параўнанні з капіталізмам арганізацыя і дысцыпліна працы.

Прыгоніцкая арганізацыя грамадскай працы, паводле вызначэння Леніна, была заснавана на дысцыпліне палкі і здзеках над працоўнымі з боку кучкі памешчыкаў. Капіталістычная арганізацыя грамадскай працы была заснавана на дысцыпліне голаду, пры крайняй галечы рабочага класа. Соцыялістычная арганізацыя працы заснавана на свабоднай і свядомай дысцыпліне саміх працоўных.

Але такая дысцыпліна з адных добрых нажаданняў узнікнуць не можа. Владзімір Ільіч гаварыў, што гэта — работа працяглага характару. Для ўстанаўлення новай дысцыпліны працы трэба знішчыць класы, а для гэтага неабходна не толькі звергнуць эксплуатацыйнага класаў — памешчыкаў і капіталістаў, але і адмяніць усякую прыватную ўласнасць на сродкі вытворчасці, знішчыць розніцу паміж горадам і вёскай, розніцу паміж людзьмі разумовай і фізічнай працы.

Важнасць камуністычных суботнікаў заключалася яшчэ і ў тым, што рабочыя ў цяжкіх умовах, напоўгалодныя, дрэнна апранутыя, у часе суботніка працавалі сапраўды па-рэвалюцыйнаму, вытваралі значна больш, чым у звычайны час, інакш кажучы, рабочыя дасягалі асноўнага — павышэння прадукцыйнасці працы, што паводле вызначэння Леніна з'яўляецца самым важным і самым галоўным для перамогі новага грамадскага ладу. У суботніках закладзены пачатак соцыялістычнаму снаборніцтву. Яшчэ ў студзені 1918 года Владзімір Ільіч даказаў буржуазным паклёпнікам, што толькі пры соцыялізме расцвітаюць арганізатарскія таленты працоўных, развіваецца ініцыятыва і народная смякалка ў масавым маштабе, якія па-зверску душыў капіталізм.

Суботнікі першых год савецкай улады пацвердзілі геніяльнае прадбачанне Леніна. Лічачы камуністычныя суботнікі фактычным пачаткам камунізма, Ленін пісаў: «Камунізм пачынаецца там, дзе паяўляецца самаадданы, пераадольваючы цяжкую працу клопат **радавых рабочых** аб павелічэнні прадукцыйнасці працы, аб ахове **кожнага пуда хлеба, вугалю, жалеза** і іншых прадуктаў, якія дастаюцца не працуючым асабіста і не іх «блізкім», а «далёкім», г. зн. усяму грамадству ў цэлым, дзесяткам і сотням мільёнаў людзей, аб'яднаных спачатку ў адну соцыялістычную дзяржаву, потым у Саюз Савецкіх рэспублік».

Ідэі В. І. Леніна, развіцця і прадоўжання І. В. Сталіным, увасоблены ў будаўніцтва нашай савецкай дзяржавы. На аснове перамогі індустрыялізацыі краіны і калектывізацыі сельскай гаспадаркі, росту тэхнікі, павышэння культурнага і матэрыяльнага ўзроўню рабочага класа соцыялістычнае снаборніцтва ўзнікла на новую, вышэйшую ступень і знайшло сваё выражэнне ў стаханаўскім руху.

Як В. І. Ленін у першых суботніках убачыў

пачатак новага руху, так І. В. Сталін першы адкрыў рэволюцыйнае значэнне стаханаўскага руху, які пракладаў новы шлях да павышэння прадукцыйнасці працы. Таварыш Сталін указаў, што стаханаўскі рух выражае сабой новы, вышэйшы этап у развіцці сацыялістычнага спаробніцтва, у якім заключаюцца пачаткі такога культурнага ўздыму краіны, які падарве асновы процілегласці паміж працай разумовай і працай фізічнай і які з'яўляецца адною з умоў пераходу ад сацыялізма да камунізма.

Дзякуючы неаслабнай увазе і паўсядзённаму кіраўніцтву таварыша Сталіна і ўсёй партыі стаханаўскі рух набыў усенародны характар. Неад'емнай якасцю савецкіх людзей сталі клопаты аб павелічэнні народнага, грамадскага багацця. Умацаваліся новыя сацыялістычныя адносіны да працы як да справы чэсці і славы, доблесці і геройства.

Камуністычная партыя, грунтоуючыся на вялікім вучэнні Леніна і Сталіна, самым уважлівым чынам адносіцца да народнай ініцыятывы, шырока падтрымліваючы наватарства ў народнай гаспадарцы, выхоўваючы працоўных у духу свядомай працоўнай дысцыпліны. Партыя большэвікоў натхняе савецкі народ на новыя працоўныя подзвігі.

Сацыялістычнае спаробніцтва ў нашай краіне стала сапраўды ўсенародным. Яно ахапіла звыш 90 працэнтаў усіх рабочых, інжынерна-тэхнічных работнікаў і служачых і мільёны калгаснікаў.

Вялікая роля ў сацыялістычным спаробніцтве належыць савецкім жанчынам. Усенародны клопат аб працвітанні сваёй Радзімы нарадзіў выдатных герояў працы. Арэхава-Зуеўская ткачыца Мар'я Волкава, трактарыстка Стара-Бешаўскай МТС Паша Ангеліна і іншыя жанчыны за ўдасканаленне метадаў работы ўдасцелены звання лаўрэата Сталінскай прэміі. Уся краіна падхапіла пачын купавінскіх ткачых Мар'і Ражнёвай і Лідзіі Кананенка — змагацца за эканомію сыравіны і выдатную якасць прадукцыі.

На карысць Радзімы разам з усім народам беззаветна працуюць жанчыны нашай рэспублікі. Тысячы работніц датэрмінова выканалі свае пяцігадовыя планы, дзесяткі тысяч з дня ў дзень павышаюць прадукцыйнасць працы, змагаюцца за эканомію сыравіны і выдатную якасць прадукцыі.

Вялікіх поспехаў у эканоміі сыравіны дабіліся закройшчыцы абутковых фабрык: мінскай імя Тэльмана — тав. Багданава, гродзенскай — тав. Буевіч, віцебскай — тав. Галубкова. З скуры, якую яны эканомілі, можна пашыць сотні пар абутку.

Усенароднае сацыялістычнае спаробніцтва ахапіла і працоўніц калгасных палёў. За выдатны ўраджай спаробнічаюць звенні, брыгады, калгасы. Высокае званне Героя Сацыялістычнай Працы заслужылі лепшыя калгасніцы рэспублікі тт. Бухарава, Шкурко, Калола, Эзерын, Гарэцкая, Рудніцкая і інш. Сотні калгасніц — удзельніц сацыялістычнага спаробніцтва — узнагароджаны ордэнамі і медалямі Савецкага Саюза.

Ленін і Сталін заўсёды адзначалі, якую велізарную ролю адыгрываюць жанчыны ў гаспадарчым і грамадска-палітычным жыцці савецкай дзяржавы. У сваёй выдатнай рабоце «Вялікі пачын» Владзімір Ільіч пісаў: «Сярод работніц і сялянскіх ёсць ва многа раз больш, чым нам вядома, арганізатарскіх талентаў, людзей, якія валодаюць умением налаodziць практычную справу». Ленін падкрэсліў велізарнае значэнне масавай перабудовы дробнай гаспадаркі ў буйную сацыялістычную гаспадарку ў справе сапраўднага разнаволення жанчын. Ён заклікаў кланатліва адносіцца да грамадскіх сталовых, ясляў, дзіцячых садоў, якія «на справе здольны вызваліць жанчыну, на справе здольны зменшыць і знішчыць яе няроўнасць з мужчынам, на яе ролі ў грамадскай вытворчасці і ў грамадскім жыцці».

Дзякуючы клопатам партыі і ўрада аб палепшанні ўмоў працы і быту рабочых нязмерна вырасла роля жанчын у грамадскім, гаспадарчым і культурным жыцці краіны. Мільёны разнаволеных жанчын прымаюць актыўны ўдзел ва ўмацаванні магутнасці нашай Радзімы, у пабудове камуністычнага грамадства.

Трыццаць год мінула з таго часу, як напісана была В. І. Леніным брашура «Вялікі пачын». У ёй Владзімір Ільіч паказаў пачатак будаўніцтва камунізма ў нашай краіне. Ідэі Леніна, развітыя таварышом Сталіным, служаць пучыводнаю зоркай у ажыццяўленні наступовага пераходу ад сацыялізма да камунізма — светлай будучыні чалавечства.

Лідзія СТЭРЫН

У ЖО вечарэла, калі мы падыходзілі да калгаса «Інтэрнацыянал», што раскінуўся ў маляўнічай мясцовасці, якімі так багаты Лёзненскі раён Віцебшчыны.

Прамінугі апошні гаёк, і перад вачыма вынікла шырокая прастора палёў, засланых зялёным аксамітам. З паласы, што цягнулася ля ўзлеску, данеслася бадзёрая мелодыя песні, якая над жытнім морам пералівалася хвалямі, то званчэючы, то раптам знікаючы.

Наваколле яшчэ дыхала дэённай спякотай, і густая спень, што працягнулася ад жытняй сцяны на вузкі прасёлак, здавалася душнай і томнай.

— А не пашкодзіў-бы дожджык! — заўважыў мой спадарожнік, скідаючы світку і прысіджваючыся на

Вялікая сіла

Н. МАКАЕУ.

налянку, каб крыху адпачыць.

Усю дарогу ад раённага цэнтра ён расказваў пра жыхароў пасёлка Інтэрнацыянал-Матушэва. Сарваўшы некалькі зацвітаўшых ужо кала-

скоў, стары моўчкі змерыў іх пядзю і паківаў галавой.

— Вось я і кажу, што іхняе жыта лепш за наша. Суседзі мы, і ў нашым калгасе ўсё той-жа падзол ды суглінак, а такога ўраджаю яшчэ не дабіліся. Летась у нас поле з полем было, а іхняе жыта нібы другой паласою пайшло. І ярына ўрадзіла, не нашай раўня. На 23 цэнтнеры ячменю сабралі. А лянок у матушэўцаў вырас такі, што ўсе дзіваваліся. Звенная Мар'я Андрэеўна (ведзеце, напэўна) зняла на 42 пу-

ды семя з гектара ды валакна амаль столькі-ж. Што і казаць — сапраўдны Герой.

Зрабіўшы глыбокую зацяжку з самакруткі, дзед дыхнуў дымам на камароў, што хмарай наляцелі на нас у іржаной засені. Пасядзеўшы яшчэ колькі хвілін, мы разышліся. Дзядок, ускінуўшы за плечы звязку кос, купленых у Лёзне, на развітанне сказаў:

— А сёлета і мы з матушэўцамі яшчэ пацягнемся. І ў нас ярына на славу выходзіць. Вось толькі-б дожджычку—хлеба ўдастатку было-б. Думаю, што і медалі сёй-той атрымае на грудзі, а то і ордэны.

І, усміхаючыся, мой субяседнік скіраваў на сваю спежку.

На вуліцу пасёлка гучна ўварвалася песня, якую чулі мы яшчэ ў полі. Каля калгаснай канцылярый стаяў гурток загарэлых і запаленых мужчын. Да іх падыходзілі пессельніцы.

— Ну, вось і Мар'я Андрэеўна! З якой перамогай вас віншаваць? — вясёла спаткаў падшоўшых адзін з мужчын.

— Віншавальнік знайшоўся! Падумаў-бы лепш, як без дажджу зрабіць дождж,—азвалася жвавая жапчына, у якой мы адразу пазналі Героя Соцыялістычнай Працы Эзерын. — Я сур'ёзна кажу. Наша звяно задумала паліць заўтра некаторыя пасевы пажарнай машынай. Наконт гэтага мы і прышлі пагаварыць з Васілём Іванавічам.

— А праўду кажаш, Мар'я Андрэеўна, — загаманілі мужчыны. — Васіль Іванавіч не будзе прырэчыць. Але ён яшчэ не прыехаў.

Падыйшлі яшчэ людзі і пачалі меркаваць, дзе зрабіць першую паліўку.

— Вы як сабе хочаце, а мы заўтра пальём свой лянок першыя. Пасля праполкі ён узнімецца, як на дражджах. Скажаць толькі трэба пажарнікам, каб рыхтаваліся да выезду.

На вуліцы, узнікаючы пыл, пацягнуўся калгасны статак. Людзі разышліся вячэраць. У перадвячэрняй цішы пазвяквалі дайніцы. Запахла парным малаком.

Вярнуўся з раёна старшыня калгаса Васіль Іванавіч Брузгул. У канцылярый запалілі святло. Сабраліся калгаснікі абмеркаваць свае справы.

Дзелавая гаворка зацягнулася да паўночы. Калі разыходзіліся, старшыня падазваў да сябе брыгадзіра і перадаў яму друкаваны канверт.

Звяно М. Рабянок (соўгас «Ведрыч» Палескай вобласці) абавязалася вырасіць высокі ўраджай. На здымку: звеннявая М. Рабянок і брыгадзір Маханек аглядаюць жыта на ўчастку звяна.

Фото Г. Вейнеровіча і В. Цеслюка.

— Табе пісьмо з вобласці, Іван Арцёмавіч!

Глядчанка ўскрыў канверт і прачытаў пісьмо ўслых.

— Значыць, прынялі цябе ў члены Таварыства па распаўсюджванню палітычных і навуковых ведаў, — віншуючы Героя Соцыялістычнай Працы, брыгадзіра Глядчанку, сказаў старшыня. — Такое-ж пісьмо ёсць і Мар'і Андрэеўне.

Досвіткам увесь калгас быў ужо на нагах. У дзённую спёку працаваць цяжка: хутка стамляюцца і людзі і коні. Таму на работу калгаснікі выходзіць з расой. Прыклад заўсёды падае звяно Эзерын.

— Сёння, дзяўчаты (так Мар'я Андрэеўна называе сябровак незалежна ад узросту), трэба агледаць усе ільняныя ўчасткі. На ўсходах з'явілася блошка. Усю ноч думала пра гэту казіўку: папсеу нам усю справу. Трэба знішчыць пасыпкой, як прасохне сцябло. А зараз бярыцеся за паліўку, ды не надта залівайце, бо саб'ецца сцябло. Гэта-ж не пажар тушыць. Веерам ваду рассявайце.

Гаспадарыць дома Мар'я Андрэеўна пакідае дзяцей, дае ім наказ сачыць за чыстотай і парадкам, а ў вольную часіну брацца за кніжку.

— Каб давялося мне гадавацца пры гэтых умовах, хіба-ж я не скончыла-б акадэмію? — гаворыць яна. — Але што зробіш, час такі быў, батрачылі на дармаедаў за хлеба скарынку. Ды ў нашых людзей сіла вялікая. І калі я навукай не дайшла, вазьму практыкай.

І сапраўды, у Мар'і Андрэеўны шмат напорыстасці ў працы. Залатую Звязду, як вядома, прынес ёй лён. Ды і ячмень урадзіўся на славу: звяно зняла па 138 пудоў з гектара. Сама Мар'я Андрэеўна выпрацавала за год 691 працадзень і толькі ў парадку дадатковай аплаты атрымала 2900 рублёў грашыма і 145 кілаграмаў пшаніцы. А працоўны дзень наогул быў распэнены тут у 1400 грамаў збожжа, 4 кг бульбы і 1 руб. 95 кап. грашыма.

Разам з Мар'яй Андрэеўнай за высокія ўраджаі было ўзнагароджана многа калгаснікаў: трое атрымалі ордэн Леніна, дзевяць — ордэн Працоўнага Чырвонага Сцяга і 15 — медалі «За трудовую доблесть» і «Трудовое отличие». На калгасу ў сярэднім сабрано было па 100 пудоў збожжа і па 1080 пудоў бульбы. Яшчэ лепшых паказчыкаў дабіваюцца калгаснікі сёлета. Кожны гектар у сярэднім павінен даць не менш як па 110 пудоў збожжа, па 36—40 пудоў лёну і па 1100 пудоў бульбы. Такая пастаўлена задача, за якую цяпер ідзе барацьба.

Сёлетняй вясною звяно Эзерын пачало спаборнічаць са звяном Вольгі Варкулевіч. Эзерынцы абавязаліся зняць з гектара па 9 цэнтнераў ільносся, па 6,5 цэнтнера валакна, па 22 цэнтнеры жыта, па 200 цэнтнераў бульбы.

У канцылярый калгаса вісяць на сценах параўнальныя табліцы асваення пасевных плошчаў, росту пагалоўя жывёлы, грашовых прыбыткаў. Вялікі скачок наперад зрабіў калгас за пасляваенныя гады. У графе «Лён», напрыклад, чытаем: «У 1940 годзе прыбытак склаў 124.000 рублёў, у 1946 годзе — 15.564 рублі, а ў 1948 годзе — 159.632 рублі».

— А што будзе сёлета, — пакажа залатая калгасная восень. Думаю, што прыпішам большыя лічбы, з якімі рыхтуемся выступіць на Усесаюзнай сельскагаспадарчай выстаўцы. Так павінна быць і так яно будзе! — гаворыць старшыня з хітраватай, але добрай усмешкай.

Нам пішучо

КАЛГАС — НАША РАДАСЦЬ

У нашай краіне паважаюць кожнага, хто самаадданай працай сваёй праслаўляе Радзіму. Я ведаю, што гэтага няма ў капіталістычных дзяржавах. Толькі наша савецкая ўлада акружае павагай і гонарам працоўны народ.

Скажу аб сабе. Шмат год жыла я ў панскай Польшчы. І за цяжкую працу сваю не тое, каб павагі, слова добрага ад пана не чула. Паны не лічылі сялян за людзей. А зараз ўрад мяне ўзнагародзіў ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга, аб працы маёй пішучо ў газетах, на ўсю рэспубліку праславілі. Расказалі, як са звяном летась дабівалася я высокага ўраджаю ільновалакна і насення.

Працую я ў звяне Глазуновай, у калгасе імя Сталіна, Астравецкага раёна, Маладзечанскай вобласці. У мінулым годзе папрацавалі мы шмат, яшчэ больш — у гэтым. Працуем упарта, настойліва, бо далі слова Радзіме сабраць па 10 цэнтнераў ільновалакна з гектара. Упэўнены, што абавязацельства сваё выканаем з чэсцю.

Я не лічуся ні з якімі цяжкасцямі. У мяне шасцёра малалетніх дзяцей, а не было таго дня, каб я прапусціла работу. Трэба было ачышчаць насенне — ачышчала, патрабавалася рассяваць угнаенне — рассявала, падаспела праполка — палола. Лён у нас расце вельмі добры: высокі, галавасты, а сцябло тонкае. Баімся, каб не палёг. Усім звяном парашылі зрабіць пад лён падпоркі.

У калгасе працуем з вялікай стараннасцю, бо ведаем, што калектыўная гаспадарка — адзіна правільны шлях да зможнага і шчаслівага жыцця. Толькі ў калгасе мы забыліся пра беднасць.

Я заклікаю ўсіх калгасніц працаваць дружна, душою хваляць за агульны ўраджай, каб выканаць абавязацельствы перад Радзімай.

Соф'я БЛЕДНАЯ.

Лепш, чым летась

Я здаўна займаюся табакаводствам. Маё звяно сабрала летась нядрэнны ўраджай махоркі. Урад высока ацаніў гэтую працу, узнагародзіўшы мяне ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга. Гэта ўзнагарода мне асабліва прыемна і дарага. Я ўжо не маладая. Жыву на свеце 55 год і бачу, як з кожным годам прыгажэе жыццё калгаснае, як растуць людзі.

Узяць хоць-бы маё звяно з 11 калгасніц. Цяжка сказаць, якая з іх лепш працуе. Усе на работу выходзяць акуратна, усе працавітныя, добра-сумленныя. І гэта не дзіва: усе мы пераканаліся ў тым, што чым лепш працуем на полі калгасным, тым багацейшы наш працадзень, а значыць і ў доме болей дастатку.

Сёлета мы вырашылі працаваць яшчэ лепш, чым летась, і сабраць з гектара не менш 70 цэнтнераў махоркі.

На ўчастку ў тры гектары мы высадзілі 360.000 каліў расады. Хутка пачнем пасынкаваць. А зрабіць гэта прыдзецца мо' разоў пяць. А потым падаспее ўборка: вырубка з караню, сушка і г. д. Закончым яе к канцу верасня і здадзім махорку дзяржаве.

Ад усяго сэрца я ўдзячна партыі і ўраду за тое, што яны так высока ацэньваюць працу прастай сялянкі.

В. ЦІТОВА,

звонявая калгаса «Парыжская комуна»,
Буда-Кашалёўскага раёна Гомельскай вобласці.

За эканомію сыравіны

Калі купавінскія стаханаўкі М. Ражнёва і Л. Кананенка заклікалі павесці барацьбу за эканомію матэрыялу, за лепшае скарыстанне адыходаў, я пачала больш крытычна прыглядацца да работы ўсёй нашай брыгады.

Ад кожнай работніцы патрабавала, каб яна выпрацоўвала цалкам усю роўніцу. А калі на бабіне застаюцца забытаныя канцы, то не выкідвала-б іх, як дагэтуль рабілася, а разблытвала і выкарыстоўвала да канца. Ад апаратчыцы дамагалася роўніцы толькі выдатнай якасці. Пачала часцей непакоіць памочніка майстра тав. Трухіна, каб уважлівей сачыў за накладкай сельфактара.

Змагаючыся за чыстату рабочага месца, мы збіраем угары ў спецыяльныя мяшэчкі. Многа дапамагло нам увядзенне асабістых рахункаў. Цяпер кожная работніца бачыць свае паказчыкі эканоміі за дзень.

Зараз мы спаборнічаем з брыгадай тав. Падгол, якая навяла ў сябе строгі парадак і змагаецца за захаванне кожнага грама ўгараў. За апошнюю дэкаду мая мы эканомілі 3 кілаграмы пражы, а за дзве дэкады чэрвеня — 10 кілаграмаў. Але брыгада Падгол за гэты час эканоміла 21 кілаграм ўгараў. Наша задача — дагнаць брыгаду Падгол і дабіцца яшчэ лепшых паказчыкаў эканоміі.

Спаборніцтва за ўсямерную эканомію бавоўны і шэрсці ахапіла ўсе брыгады нашага камбіната. Падлічыўшы свае магчымасці, мы вырашылі да канца года эканоміць 3.718 кілаграмаў пражы і выпрацаваць з яе дадаткова 3.322 метры тканіны.

Многія прадзільшчыцы і ткачы ўжо дабіліся сур'ёзных поспехаў. Вінтоўшчыца Казакова за май эканоміла 48,7 кг, а за дзве дэкады чэрвеня — 38 кг. Гусарава ў май эканоміла 33 кг, а ў чэрвені — 33,2. Адыходы яна скараціла ў паўтара раза і выпусціла дадаткова 26 кг пражы. Ткачыха Ніна Скавародзіна за гэты час эканоміла 18 кг пражы, з якой выпрацавала 35 метраў тканіны. Прыкладна такую-ж эканомію далі ткачыхі Шумская, Панцялеева, Маркава.

Пачылі купавінцаў знайшоў гарачы водгук у нашых прадзільшчыц. Казакова, Палякова, Віннікава, Падгол, Гусарава, Ган і іншыя лепшыя людзі нашага цэха наспяхова змагаюцца за зніжэнне адыходаў. Наш цэх за дзве дэкады чэрвеня эканоміў 177,5 кг угараў.

Хутка ўступае ў строй другая чарга камбіната. Выпуск прадукцыі павялічыцца ў некалькі разоў. Мы прыкладзем ўсе намаганні, каб у рабоце сваёй дабіцца яшчэ лепшых вынікаў.

Е. ЦЫБУЛЬСКАЯ.

Гродзенскі тонкасукожны камбінат.

СЛАВА ГАСТЭЛАЎЦАЎ

*Лепшая цялятніца калгаса «Залатая Дуброва»
Васілевіцкага раёна Палескай вобласці Арына Брэль.*

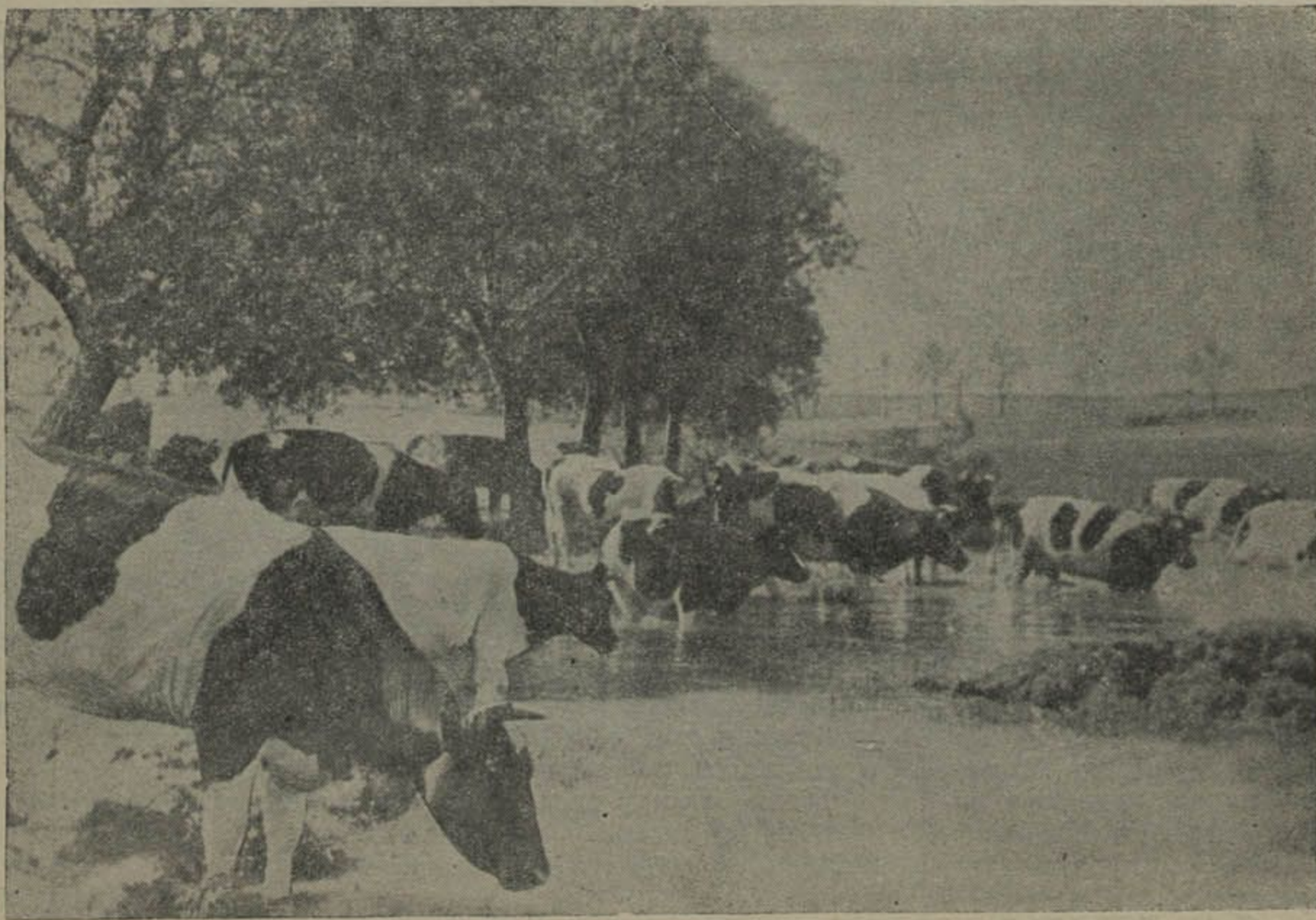
Днямі ў калгасе імя Гастэла сабраўся сход, прысвечаны пятай гадавіне з дня вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Старшыня калгаса, былы партызан Міхаіл Валодзька выступіў на сходзе са справаздачай аб развіцці грамадскай гаспадаркі арцелі за пяць гадоў.

— Вы ведаеце, таварышы, — гаварыў старшыня, — што ў нас ужо 330 гектараў сеяных траў, што мы поўнасю асвоілі правільны травапольны севазварот. Гэта-ж цэлая рэвалюцыя ў земляробстве! На нашых лугах працуе 8 сенакасілак, 14 жніярак стаяць наагатове ў гумнах. Хутка і жніво...

— Мы гаварылі: будзем мець пяць племянных жылёлагадоўчых ферм. І што вы думаеце: маем іх. Ды вы самі ведаеце, як жылі мы ў першы год пасля вайны. Чатыры кароўкі на 1.300 гектараў зямлі. Цяпер у нас 218 галоў рагатай жывёлы, 70 пародзістых дойных кароў, свінаферма на 100 галоў, 75 авечак, 500 курэй. Гэта-ж багацце арцельнае...

Колішні будзёнавец, удзельнік грамадзянскай вайны раптам загаварыў пра коней.

— А нашы конікі, нашы брабансоны! Выгадаваць такіх коней, як у нас, — вялікі гонар конюхам. Калгасная конегадоўчая ферма, 33 пародзістыя кабылы, 38 галоў маладняка, 140 рабочых коней. Гэта-ж апо-ра, сіла калгаснай гаспадаркі.

Грамадскі статак калгаса імя Гастэла на вадапой.

... Жывёлаводы калгаса імя Гастэла могуць ганарыцца сваімі заслугамі ў развіцці жывёлагадоўлі. Летась у калгасе было яшчэ 130 галоў рагатай жывёлы, сёлета стала 218. Летась даяркі калгаса ад 52 кароў надалі 84.490 літраў малака. Сёлета толькі за пяць месяцаў яны надалі больш 50.000 літраў і змагаюцца за атрыманне ад 70 кароў не менш 160 тон малака. лепшыя даяркі калгаса Зіна і Вярона Ланеўскія, Лена Канстанціновіч летась надалі ад кожнай каровы звыш 2.000 літраў малака, сёлета надояць па 3.000 літраў.

Ажыццяўляючы гістарычную пастанову партыі і ўрада аб трохгадовым плане развіцця грамадскай прадуктыўнай жывёлагадоўлі, калгасніцы паляпшаюць догляд дойных кароў, змагаюцца за далейшы рост пагалоў і прадуктыўнасці жывёлы. Асновы для гэтага закладзены — у гаспадарцы ствараецца моцная кармавая база. Калгас асвоіў правільны травапольны палявы севазварот і стварыў кармавы севазварот на плошчы ў 300 гектараў. Для падкормкі кароў пасеяна 10 гектараў вікі, 60 гектараў серадэлы, пасаджана 15 гектараў кармавых буракоў.

У калгасе разгарнулася касяба, нарыхтоўка кармоў на зіму. Восем сенакасілак штодзень косяць травы, убіраюць 173 гектары канюшыны і цімафееўкі. Ад самага рання і да позняга вечара за гумнамі стракаціць сенакасілка лепшага калгаснага касца Пятра Шыдлоўскага. Каля 100 калгасніц і падлеткаў сушаць скошаную траву і складаюць яе ў стагі.

Не забываюць калгасныя жывёлаводы і пра летнюю падкормку малочных кароў і пра добрыя выпасы для жывёлы. У поўдзень, калі кароў прыганяюць у хлявы, можна заўважыць, як з гародаў дзяўчаты носяць кошыкі з травой. Гэта лепшыя даяркі калгаса падкормліваюць сваіх рэкардыстак.

У калгасе неханала выпасаў. Пачалі шукаць іх у суседніх раёнах. У Смалявіцкім раёне знайшоўся калгас, які за пэўную плату перадаў гастэлаўцам свае выпасы. Парашылі перагнаць сюды 92 галавы двухгадовых падцёлкаў.

За пяць гадоў у калгасе ўзгадваліся выдатныя майстры жывёлагадоўлі. Дачка вядомай даяркі Юстыны Ланеўскай—Ніна Гаркун чатыры гады працуе брыгадзірам МТФ. Мар'я Дземчанкава і Надзя Грыб навучыліся вырошчваць племянных цялят без адзінага адыходу. Надзя Крыловіч захапілася конегадоўчай і стала лепшым работнікам конегадоўчай фермы. Ганарыцца сваёй прафесіяй і свінарка Зося Запольская.

— Быць не можа,—сказала яна на сходзе работнікаў фермы,—каб мы сёлета трохгадовы план не выканалі. У нас-жа цяпер 29 свінаматак. Быць не можа, каб мы ў Маскву на выстаўку не трапілі. Такія фермы ў нас, такія хлявы, электрычнасць...

* * *

На калгаснай малочнай звініць разнастайнае суддзё, зіхаціць на сонцы чыста вымытыя бідоны і малакамеры, стаяць вёдры і катлы. Да тысячы літраў малака праходзіць штодзень праз гэтую малочную. Больш трох паўтаратонак малака штотыдзень накіроўваюць гастэлаўцы на мінскі малочны завод і калгасны рынак.

Яшчэ ў красавіку калгас імя Гастэла разлічыўся з дзяржавай на абавязковых пастаўках малака, мяса, яек, скур і здаў дзяржаве 3 тоны высокакаснага мяса ў рахунак паставак 1950 года. Грамадская жывёлагадоўля стала важнейшай крыніцай росту калгасных прыбыткаў.

А. МАРКЕВІЧ.

На малочна-таварнай ферме калгаса імя Гастэла Мінскага раёна.

Выхаванкі спецдзетдома № 12 (г. Орша). Дуня Осіпава і Люся Буднікава.

Пяць год з дня Указа ад 8 ліпеня 1944 года супадаюць са слаўным пяцігоддзем вызвалення Савецкай Беларусі ад нямецка-фашысцкіх захопнікаў. Фашысцкія варвары, як вядома, знішчылі ў нас не толькі фабрыкі, заводы, калгасы, культурныя ўстановы, жылыя дамы. Яны каменя на камені не пакінулі ад дасканалых дзіцячых устаноў — садоў, ясляў, санаторый, поліклінік.

Пры сельскай больніцы вёскі Альгомель Давід-Гарадоцкага раёна адкрыта добра абсталяванае радзільнае аддзяленне. На здымку: заг. больніцы Р. Мазалеўская праважае роджаніцу-сялянку вёскі Вялікае Малышава С. Бутанаву.

СТАЛІНСКІЯ КЛОПАТЫ

8 ліпеня 1949 г. споўнілася пяць год з дня выдання Саюза ССР «Аб павелічэнні дзяржаўнай дапамогі дзіцячым і адзінокім маці, узмацненні аховы маці і дзяцей, ганаровага звання «Маці-гераня» і ўстаноў медаль «Медаль мацярынства».

Наш карэспандэнт звярнуўся да намесніка Савета БССР Р. Н. Мачульскага з просьбай растлуміць, што ў нашай рэспубліцы зроблена для аховы дзіцячых клопатаў і змяшчаем гутарку з тав. Мачульскім.

З першых-жа дзён вызвалення Беларусі, калі слаўныя савецкія воіны яшчэ дабівалі фашысцкага зверга ў яго логаве, партыя і ўрад паклапаціліся аб аказанні дапамогі многадзетным і адзінокім маці, аб аднаўленні і будаўніцтве дзіцячых устаноў.

За няпоўных пяць год (з ліпеня 1944 г. па 1 красавіка 1949 г.) па рэспубліцы выплачана дзяржаўнай дапамогі многадзетным і адзінокім маці 640 мільёнаў 261 тысяча рублёў. Многія мацеры атрымалі ад дзяржавы дзесяткі тысяч рублёў на выхаванне дзяцей. Для прыкладу назаву толькі некалькі прозвішчаў.

Маці-гераня Нікіценка Еўдакія Лаўрэнцьеўна з Буда-Кашалёўскага раёна, якая нарадзіла 12 дзяцей, атрымала за гэтыя гады ад дзяржавы 32 тысячы рублёў дапамогі.

Крывіцкая Мар'я Змітраўна з Воўкавіцкага сельсавета (Навагрудскі раён, Баранавіцкай вобласці), якая таксама нарадзіла 12 дзяцей, атрымала 27.435 рублёў дзяржаўнай дапамогі.

Каверына Лукер'я Сідараўна з вёскі Сакалоўка (Мірагошчанскі сельсавет, Чарыкаўскага раёна) выхавала 10 дзяцей. Яна ўжо атрымала ад дзяржавы 29.440 рублёў і прадаўжае атрымліваць на дзевятае і дзесятае дзіця па 250 рублёў у месяц.

Іванюта Ганна Іванаўна з пасёлка Талочын Віцебскай вобласці атрымала ад дзяржавы 35.750 рублёў. Многadzетная маці Кірыленка Наста Сямёнаўна з Нараўлянскага раёна атрымала 29 тысяч рублёў дзяржаўнай дапамогі.

Такая дапамога ад дзяржавы магчыма толькі ў краіне сацыялізма, дзе вышэй за ўсё ставяцца клопаты аб чалавеку.

На 1 чэрвеня 1949 года па Беларусі ўзнагароджана ордэнамі «Мацярынская слава» і медалем «Медаль мацярынства» 102.059 многадзетных маці. Ганаровага звання «Маці-гераня» ўдасцелены 1.030 маці.

На жаль, дакументы аб узнагароджанні многадзетных маці не заўсёды своечасова афармляюцца, падоўгу залежваюцца ў мясцовых саветах. З падобнымі фактамі неабходна пачынаць. Ні ў якім разе нельга да-

АТЫ АБ МАЦІ І ДЗЕЦЯХ

з дня выдання Указа Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай дзяржавы аб ахове мацярынства і дзяцінства, аб устанавленні ордэна «Мацярынская слава» і наменіка Старшыні Прэзідыума Вярхоўнага Савета Беларускай дзяржавы аб тым, для ажыццяўлення Указа ад 8 ліпеня. Ніжэй мы

пусціць, каб з-за нядабайнасці некаторых работнікаў людзі, дастойныя ўрадавых узнагарод, своечасова іх не атрымлівалі.

Вялікая ўвага ўдзяляецца ў нас рабоце дзіцячых устаноў. Пасля вайны на Беларусі пабудаваны і адноўлены 391 дзіцячы сад, дзе выходзіць 17.000 дзяцей. Створана 7 дзіцячых садоў санаторнага тыпу. У 277 дзіцячых яслях выходзіць 11 тысяч дзяцей, не лічачы сезонных калгасных і саўгасных ясляў. Павялічваецца дапамога рожаніцам. Радзілыня дамы, дзіцячыя і жаночыя кансультацыі забяспечаны кваліфікаваным медыцынскім персаналам.

Аднак некаторыя дзіцячыя ўстановы ўсё яшчэ заняты іншымі арганізацыямі. Совет Міністраў СССР абавізваў вызваліць ад старонніх арганізацый усе дзіцячыя памяшканні. Гэта пастанова ва што-б там ні стала павінна быць выканана.

Партыя і ўрад працягваюць выключны клопат аб здароўі дзяцей. У рэспубліцы працуе зараз 28 санаторыяў, якія па колькасці кожнага дасягнулі даваеннага ўзроўню. Большасць санаторыяў мае добра абсталяваныя памяшканні. Яны знаходзяцца ў сасновым лесе каля Гродна ў былым маёнтку «Краскі», у Наваельні, ў Астрашынскім Гарадку, у Друскеніках і іншых маляўнічых кутках рэспублікі. Акрамя таго, трыста месцаў на год адпускаецца для рэспублікі ў дзіцячых санаторыях агульнасаюзнага значэння — Кіславодску, Жэлезнаводску, Еўнаторыі.

У санаторыі накіроўваюцца ў першую чаргу дзеці з дзіцячых дамоў і дзеці загінуўшых воінаў. Усе псуцькі бясплатныя. Кожная абыходзіцца дзяржаве 1000—1200 рублёў. Дзіця знаходзіцца ў санаторыі ад 2 да 4 месяцаў.

Сёлета ў піонерскія лагеры, на дачы і аздаравленчыя пляцоўкі будзе накіравана 117.889 дзяцей. На гэтыя мерапрыемствы ўрад БССР асігнаваў 12.133 тысячы рублёў.

Вялікай дапамогай карыстаюцца жанчыны-адзіночкі. На падставе Указа ад 8 ліпеня ў нас створаны 24 дамы дзіцяці, дзе выходзіць 2.085 чалавек. Дзеці тут добра даглядаюцца, накормлены, апрануты. Маці ў любы час маюць магчымасць забраць дзіця на сваё выхаванне.

За апошнія гады саюзнае ўрад вынес рад пастановаў, накіраваных на палепшанне работы па ахове мацярынства і дзяцінства. Усе міністэрствы і ведамствы пры будаўніцтве новых, аднаўленні і расшырэнні існуючых прамысловых прадпрыемстваў абавязаны будаваць лекавыя ўстановы і дзіцячыя яслі. Дзіцячыя яслі павінны быць створаны на ўсіх прадпрыемствах, дзе працуе ад 500 і больш жанчын, з разліку 12 ясельных месцаў на 100 жанчын.

Прадугледжана будаўніцтва дзіцячых садоў на прамысловых прадпрыемствах, дзе працуе 500 і больш жанчын, з разліку 15 месцаў на 100 жанчын — работніц і служачых.

Сродкі на харчаванне ў дзіцячых установах і радзільных дамах у другім паўгоддзі павялічваюцца на 761 мільён рублёў. Значна павялічваецца забяспечанне дзіцячых устаноў малаком і іншымі прадуктамі. За ўтрыманне дзяцей маці-адзіночкі, якія зарабляюць не больш 600 рублёў, будучы плаціць у два разы менш, чым плацілі дагэтуль.

Совет Міністраў Саюза ССР абавізваў Міністэрства лёгкай прамысловасці выпусціць сёлета 10 мільёнаў пар абутку і калош для дзяцей, каля 4 мільёнаў дзіцячых паліто, звыш 4 мільёнаў касцюмаў, штаноў і плаціяў.

Гэта новая пастанова — яшчэ адно яркае сведчанне велізарных клопатаў партыі і ўрада аб добрабыце маці і дзіцяці. Усе мерапрыемствы, намечаныя ўрадам, павінны быць поўнаасцю ажыццёўлены ў нашай рэспубліцы. Міністэрствы лёгкай і мясцовай прамысловасці БССР павінны даць для дзяцей добракасны абутак і адзенне, выпусціць дастатковую колькасць мэблі і посуду для дзіцячых устаноў. Міністэрствы аховы здароўя і асветы абавязаны больш увагі ўдзяляць рабоце ясляў, дзіцячых садоў і дамоў.

На велізарныя і няспынныя клопаты партыі і ўрада аб маці і дзецях жанчыны нашай рэспублікі адказваюць самааддаю працай на карысць сваёй сацыялістычнай Радзімы.

На торфзаводзе Міханавічы на час сезону здабычы торфу адкрыты дзіцячыя яслі і дзіцячы сад.
На здымку: медсястра ясляў О. Васільева чытае дзецям казку.

ВОБРАЗ ЖАНЧЫНЫ У ТВОРЧАСЦІ Янкі Купалы

У ВЕРШЫ «З кутка жаданняў» (1912 г.), выказваючы ў шчырых паэтычных радках свой погляд на мастацтва, на ролю паэта ў грамадскім жыцці, Янка Купала пісаў:

«З цэлым народам гутарку весці,
Сэрца мільёнаў падслухаць біцця—
Гэткай шукаю цэлы век чэсці,
Гэта адно мне падпору жыцця».

Сапраўдны паэт, гаворыць ён у гэтым і ў іншых сваіх вершах, з'яўляецца выразнікам дум, настрояў і жаданняў свайго народа. І ў працы і ў барацьбе паэт навінен быць заўсёды разам са сваім народам, ісці ў першых яго радах.

Такім быў і сам Янка Купала. Асноўным героем яго твораў і дакастрычніцкай пары і савецкай эпохі з'яўляецца працоўны беларускі народ.

Вялікую ўвагу ўдзяляе паэт паказу жыцця і асабістага лёсу жанчыны-сялянкі. У цэнтры многіх яго дарэволюцыйных лірычных вершаў і такіх паэм, як «Зімою», «Бандароўна», «Яна і я», пастаўлен вобраз працоўнай жанчыны. Часта малюецца яна абяздоленай, прыгнечанай, змардаванай ненавіснаю працай на пана і выклікае шчырае спачуванне паэта:

«Трэба мне, сіротцы, доля,
Ой, трэба:
Няма хаткі, няма поля
І хлеба».

Так гаворыць паэт ад імя жанчыны дарэволюцыйнай беларускай вёскі.

У духу паэмы Некрасава «Мароз, чырвоны нос» напісана паэма Купалы «Зімою», у якой паэт стварае эпічны вобраз абяздоленай вясковай дзяўчыны Ганны. Гісторыя Ганны нагадвае сабой гісторыю многіх дзяўчат старой вёскі, і таму вобраз яе мае абагульняючы характар. Дачка бедных бацькоў, за плячыма якой засталася горкае, бяхлебнае дзяцінства пастушкі, вымушана была найсці ў панскі двор «крывавага хлеба шукаць», цягнула там крыўду і здзекі.

Шчырае каханне дзяўчыны, як і яе характар, не зрабіла яе шчаслівейшай. Яе любіла Цімоха, такога-ж парабка, як і яна сама, забралі ў салдаты, а яе з малым дзіцём на руках прагналі са службы, не глядзячы на халодную зімнюю пару. Знясіленая ношню і горкімі думамі аб сваім далейшым лёсе, маладая маці замярае ў лесе ў марозную халодную ноч.

Помнік Янку Купале ў Мінску.

Трагічная гісторыя Ганны, расказаная паэтам з такім глыбокім спачуваннем, гучыць суровым абвінавачаннем памешчыцка-буржуазнаму сацыяльнаму ладу, які абараняе інтарэсы эксплуатацыйнага, антыдэмакратычным па сваёй сутнасці.

Але не толькі жанчын-ахвяр, жанчын-пакутніц, якія паміралі накурнымі свайму лёсу, бачыў Купала ў жыцці старой, дарэволюцыйнай вёскі. У паэме «Бандароўна» паэт стварае гераічны вобраз гордай, непакорнай жанчыны, якая ўмее пастаяць за сваю дзявочую чэсць, за сваю чалавечую годнасць.

Створаная на аснове народнай песні, увабраўшая ў сябе некаторыя асаблівасці фальклорнай паэтыкі, паэма «Бандароўна» займае адно з цэнтральных месцаў дарэволюцыйнай творчасці паэта і найбольш ярка выяўляе яе рэволюцыйна-дэмакратычны характар.

Вяльможнаму пану Патоцкаму, распусніку і крыўдзіцелю народа, з цэлаю зграяй прыслужнікаў

процістаўляе паэт вобраз красуні-дзяўчыны з чыстым сумленнем, з высокім пачуццём сваёй чалавечай і жаночай годнасці. На пранаву пана зрабіцца яго палюбоўніцай Бандароўна смела і рашуча адказвае:

«— Дужы ты з сваім багаццем,
А я сілы большай, —
За мной праўда і народ мой,
За табой-жа грошы!»

Гераіня адчувае ў сабе вялікую ўнутраную сілу, бо яна выступае ад імя ўсяго прыгнечанага народа, ад імя працоўнага калектыва.

Ідэя сацыяльнага і асабістага вызвалення жанчыны звязваецца паэтам з вызваленчай барацьбой усяго працоўнага народа супраць памешчыкаў і самадзяржаўя.

У тым-жа 1913 годзе, як і паэма «Бандароўна», была створана Купалам яго цудоўная рамантычна-рэалістычная паэма «Яна і я», у цэнтры якой стаіць вобраз жанчыны. У гэтай сваёй паэме паэт услаўляе шчырае, светлае чалавечае каханне, прагу да лепшага жыцця на зямлі, якая так моцна спакон вякоў жыве ў сэрцах простых людзей. Паэт знарок стварае для сваіх герояў, маладых людзей, якія толькі што пажаніліся, «яго» і «яе», незвычайныя, незалежныя ад

пана ўмовы жыцця, у якіх расцвітае сапраўднае чалавечае шчасце, заснаванае на ўзаемным каханні, свабодзе і сумеснай працоўнай дзейнасці.

Але незалежнасць і шчасце герояў паэмы — гэта хутчэй прыгожая мара паэта аб тым, якім магло-б быць жыццё пры іншым сацыяльным ладзе, чым праўда жыцця ва ўмовах памешчыцка-буржуазнай рэчаіснасці.

Паэтызацыя працы, кахання, высокіх маральных якасцей герояў паэмы сведчыць аб глыбокай веры паэта ў свой народ, у яго здольнасць перамагчы сацыяльнае зло і пабудаваць жыццё на зямлі, сапраўды вартаснае чалавека.

Кастрычніцкая сацыялістычная рэвалюцыя вызвала працоўную жанчыну Беларусі, як і жанчын другіх былых нацыянальных ускраін царскай Расіі, ад сацыяльнага, нацыянальнага і сямейнага рабства, зрабіла яе, юрыдычна і фактычна, поўнапраўным членам нашага савецкага грамадства, актыўным будаўніком новага, светлага жыцця.

Новае, савецкае жыццё дае багаты матэрыял паэту для стварэння вобразаў беларускай жанчыны. Ужо ў вершы «Дзве сястры», адным з ранніх сваіх вершаў паслякастрычніцкага перыяда, Купала яшчэ раз звяртаецца да мінулага жыцця жанчыны, але ўжо не для таго, каб зрабіць яго асноўным прадметам паказу, а каб проціпаставіць змрочнаму мінуламу светлае, радаснае сёння.

Працоўныя жанчыны ў савецкіх умовах праяўляюць сябе ў самых рознастайных галінах дзейнасці: яны авалодваюць рэдкімі прафесіямі, становяцца вучонымі, педагогамі, урачамі, інжынерамі, лётчыцамі. Самая смелая мара беларускай дзяўчыны цяпер можа стаць сапраўднасцю. Паэт выказвае гэтую думку ў вершы «Алеся», які пабудаван у стылі народнай паэтыкі, перакладзены на музыку і жыве ў народзе як яго любімая песня.

«Кукавала зязюля
У зялёным лесе,
Не згадала матуля,
Што выйдзе з Алеся!»

Маці ў маленстве дачкі прадракала ёй лёс забітай сялянкі, а дзяўчына зрабілася лётчыцай, якая здзіўляе свет сваім гераізмам. Вобраз Алеся ўвасабляе глыбокую думку паэта аб жыцці савецкай жанчыны, акрыленым светлаю марай, якая робіцца былью, аб яе імкненні да няспыннага росту і развіцця.

У аснову верша «Тры арліцы» паэт кладзе канкрэтны факт аб выдатным пералёце савецкіх лётчын Грызадубавай, Осіпенка і Раскавай на Далёкі Усход. Паэт-грамадзянін захапляецца мужнасцю і гераізмам савецкіх жанчын, ганарыцца іх слаўнымі справамі і славіць вялікага правадыра савецкага народа таварыша Сталіна, які натх-

ніў іх на гэтыя слаўныя справы, даў ім моцныя, гордыя крылі.

Не менш радуе паэта і праца дзяўчыны-трактарысткі, бывалага шафёра, дзяўчыны-інжынера, аб канструктарскіх здольнасцях якой ходзіць слава па ўсёй краіне. Купала стварае лірычны вобраз маладой калгасніцы («Я — калгасніца»), шчаслівай мацеры, якой дзяржава даламагае выхоўваць дзяцей, дае ёй магчымасць поўнасцю ажыццяўляць сваё права на вытворчую, грамадска-карысную працу. Жанчына-маці, паказвае паэт, у савецкіх умовах жыцця вырасла палітычна. Ёй сталі роднымі і блізкімі інтарэсы дзяржаўнага будаўніцтва. Яна любіць сваю савецкую радзіму і разумее, што яе патрэбна берагчы і ахоўваць яе граніцы. Выпраўляючы сына ў Савецкую Армію, яна наказвае яму пільна вяртаваць краіну Саветаў, быць мужным і храбрым воінам.

Адным з самых цікавых вершаў Купалы аб савецкай жанчыне, яе працы і асабістым лёсе з'яўляецца верш «Лён», які на багаццю распрацаванага ў ім жыццёвага матэрыялу можа быць прыраўнаны да паэмы. Гэты верш чытаў незадоўга да сваёй смерці А. М. Горкі і даў яму вельмі высокую ацэнку, выказаўшы сваё захапленне адным толькі словам: «Слаўна!»

Пачуццё гаспадыні жыцця, ударная праца ў брыгадзе, шчырае каханне вызначаюць шлях жанчыны-калгасніцы, напашняюць новым зместам усё яе духоўнае аблічча, якое свеціцца знутры прыгожым, радасным святлом.

«Ой, лянок, лянок мой чысты,
Валакністы, залацісты».

У гэтым паўторы чуюцца гімн новаму, светламу жыццю, калгаснай працы.

Восень узнагароджвае багатымі здабыткамі працоўнікоў калгаснай зямлі. Восенню маладая дзяўчына выходзіць замуж за свайго любімага Міхася, які будзе для яе новую хату. Гэты верш некаторымі сваімі матывамі пераклікаецца з да-рэвалюцыйнай паэмай Купалы «Яна і я» і на канкрэтным прыкладзе жыцця паказвае, што асабістага шчасця людзей не можа быць на-за іх сувязямі з грамадствам, з працоўным калектывам. Самаадданая праца на карысць роднай савецкай дзяржавы робіць людзей шчаслівымі ў шырокім разуменні гэтага слова і ўзнагароджвае ўсім неабходным для асабістага жыцця.

Шлях працоўнай беларускай жанчыны ў паказе Янкі Купалы адлюстроўвае шлях усяго беларускага народа, які знайшоў сваё сапраўднае шчасце ў вялікай сямі народаў Савецкага Саюза.

Беларускім партызанам

Партызаны, партызаны,
Беларускія сыны!
За невольна, за калгасны
Рэжым гітлераў паланых,
Каб не ўскрэслі век яны.

На руйнах, памілітых,
На крывавах іх слядах
Хай грукан іх коскі ліну,
На бясродковы каліч,
Бамб спраўляюць на касцы.

Нахай Тітлеру ванпіру
Ключом сарца, смекнуць кроў.
Сыны былі ён моцкім ён жырац,
Н'яког быў крывавамі вірац,
Хай-жа гіне звер звырац!

Вырадаў ён ствараў вораг,
Рэзаў матак і дзяцей,
Дзікай зганю, латарыяй
Засланяў чужы горнай ногай,
Хай-жа гіне ліхадзей.

х

Рукапіс верша Я. Купалы. Захоўваецца ў Музеі Янкі Купалы ў Мінску.

Марыя БАРСТОК.

З 20-га па 24 чэрвеня ў Мінску адбыўся Другі з'езд савецкіх пісьменнікаў Беларусі.
На здымку: удзельніцы з'езда (злева направа): В. Луцэвіч, Э. Агняцет,
М. Камісарава, К. Буйла, Н. Тарас.

Пісьменніцы Савецкай Беларусі

ЗНАЧАЕ месца ў беларускай савецкай літаратуры займае творчасць пісьменніц і паэтэс як старэйшага, так і маладога пакалення. Чытачам добра вядомы імёны Канстанцыі Буйла, Эдзі Агняцет, Ніны Тарас. У пасляваенныя гады паспяхова выступіла з першай сваёй апавесцю «У прасторах жыцця» Алена Васілевіч. У перыядычным друку былі змешчаны асобныя вершы Еўдакіі Лось і Веры Сурскай. На рускай мове піша вершы і прозу Вера Лютава.

Беларуская літаратура мае свае пэўныя традыцыі. Імёны некаторых пісьменніц стаяць побач з пачынальнікамі і заснавальнікамі новай беларускай літаратуры. Да іх адносяцца імёны Цёткі (Элаізы Пашкевіч) і Канстанцыі Буйла. Вывучаючы дарэволюцыйную беларускую літаратуру, ніяк нельга абыйсці творчасці Цёткі, пісьменніцы рэволюцыйна-дэмакратычнага напрамку. У гісторыі літаратуры яна займае пачэснае месца. Канстанцыя Буйла пачала пісаць таксама да рэволюцыі, і на працягу шматгадовай літаратурнай дзейнасці напісала творы, якія зрабіліся папулярнымі ў народзе.

Вялікая Кастрычніцкая сацыялістычная рэволюцыя адкрыла доступ у літаратуру шырокім слоям працоўных, а літаратуру ператварыла ва ўсенародную справу. Жанчына зрабілася роўнапраўным грамадзянінам нашай краіны. Паступова ў літаратуры пачалі з'яўляцца новыя імёны. Адною з першых выступіла са сваімі творамі паэтэса Эдзі Агняцет. Яе вершы звярнулі на сябе ўвагу свежасцю і прастатой, празрыстасцю думкі і вобраза. За час сваёй літаратурнай

дзейнасці Эдзі Агняцет напісала даволі многа твораў на самыя разнастайныя тэмы. Прычым талент яе шматбаковы. Яна чула адгукаецца на актуальныя праблемы нашага часу, шмат піша для дзяцей, а таксама прарабіла карысную і складаную работу па перакладу на беларускую мову лепшых твораў братніх літаратур народаў Савецкага Саюза.

Мы не будзем падрабязна спыняцца на даваеннай творчасці Эдзі Агняцет. З пасляваенных твораў найбольшай увагі заслугоўваюць яе пераклад народнай эпікеі грузінскага паэта Георгія Леанідзе «Сталін» («Маленства правадыра») і зборнік вершаў «Дарога ў будучыню», у які ўключана і паэма пад аднайменнай назвай пра будаўнікоў Мінскага трактарнага завода. Перакладаючы паэму «Сталін», паэтэса здолела перадаць не толькі ідэйнае і мастацкае багацце гэтага цудоўнага твору, але і асаблівасці грузінскага вершу. Перад намі раскрываецца шырокі малюнак жыцця і барацьбы грузінскага народа за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне. З любоўю малюе аўтар маленства правадыра і тыя абставіны, у якіх яно прайшло, яго нянавісць да прыгнятальнікаў. Пераклаўшы паэму «Сталін», Эдзі Агняцет зрабіла карысную справу, за што ёй вельмі ўдзячны беларускі чытач.

Эдзі Агняцет першая ў беларускай літаратуры стварыла паэму аб будаўніках трактарнага завода — «Дарога ў будучыню». Пачуццё адзінага калектыва, імкненне чым найбольш прынесці карысці сваёй радзіме — вось найбольш характэрныя рысы герояў паэмы: дэмабілізаванага воіна Ігната Высокава і маладой дзяўчыны Алесі. Паэтэса падае працэс перавы-

хавання людзей у працы. Алеся едзе на Алтай ву-чыцца і вяртаецца адтуль кваліфікаваным спецыялі-стам, а Ігнат становіцца стаханавцам на будаўніцтве, уступае ў рады большэвіцкай партыі. Каханне паміж Ігнатам і Алесяй непарыўна звязана з вытворчасцю. І абое яны становяцца знатнымі людзьмі, самааддана працуючы на заводзе.

«Усю душу я аддаю, каб рос мой трактарны за-вод!» — заяўляе Алеся сваім сяброўкам, перадаючы тым самым думы і пачуцці многіх юнакоў і дзяўчат, якія прышлі на новабудуўлю па закліку ленінска-сталінскага комсамола.

У зборніку, апрача паэмы, змешчаны новыя вершы паэтэсы і ўрывак з паэмы пра вядомага лётчыка Ва-лерыя Чкалава — «На беразе Волгі», якая напісана ў 1941 годзе. Эдзі Агняцвет, апрача літаратурнай творчасці, вядзе значную грамадскую работу ў Саюзе савецкіх пісьменнікаў БССР. Яе можна часта сустрэць у Палацы піонераў, сярод школьнікаў, на літаратур-ных вечарах.

Ніна Тарас прышла ў літаратуру з заходніх аблас-цей Беларусі. Нядаўна ў Дзяржаўным выдавецтве БССР вышаў зборнік яе вершаў «Суніцы». Цяпер Ніна Тарас працуе над новым зборнікам. Паэтэса добра ведае жыццё і побыт беларускай вёскі. Не беручыся за вялікія паэтычныя абагульненні, Ніна Тарас піша простыя непасрэдныя вершы, прасякнутыя пачуццём савецкага патрыятызма. Значнае месца ў яе твор-часці займае тэма ўз'яднання беларускага народа ў адзінай Савецкай дзяржаве. Многа піша паэтэса і аб тых зменах, якія адбываюцца цяпер у заходніх аб-ласцях. Умела і цікава падае Ніна Тарас пейзажы з роднай прыроды. Творчасць яе знаходзіцца ў пра-цэсе росту і станаўлення, і няма сумнення ў тым, што, пераадолеўшы некаторую абмежаванасць тэма-тыкі, яна напіша яшчэ шмат цікавых твораў аб на-шым багатым і многагранным жыцці.

У 1947 годзе выступіла са сваім першым творам-аповесцю «У прасторах жыцця» — маладая пісьмен-ніца Алена Васілевіч. Гэтая аповесць, прысвечаная паказу падзей нядаўняга мінулага — Айчынай вайны, была прыхільна сустрэта літаратурнай грамадскасцю. Адзначалася, перш за ўсё, тое, што маладая пісьмен-ніца паказала ўмельства пры дапамозе мастацкага слова стварыць характары людзей. Блізасць да жыц-ця, багатыя нагляданні надаюць яе творам пэўную свежасць і арыгінальнасць.

Нядаўна ў перыядычным друку былі апублікаваны ўрыўкі з новай аповесці Алены Васілевіч «Шляхі-да-рогі». Новая аповесць актуальна па тэматыцы. У ёй паказваецца пасляваеннае жыццё калгаснай вёскі і барацьба наватараў сацыялістычнай працы за высокія ўраджаі. Чытач з цікавасцю прачытае, як растуць і перавыхоўваюцца людзі ў калгасах, як у глухія ў мінулым куткі Беларусі пранікае радыё і электрыч-насць, як звычайныя людзі становяцца героямі са-цыялістычнай працы і ордэнаносцамі. Але, разам з тым, трэба адзначыць, што пісьменніца залішне за-хапляецца паказам звычаяў старой вёскі, на змену якіх даўно прышлі новыя звычаі і новыя ўзаемаадно-сіны паміж людзьмі. Праўда, у творы адчуваецца

моцны працоўны калектыў, адна дружная калгасная сям'я, у якой значнае месца займае вясковая моладзь. Тым не менш, калі пачынаецца вяселле, на сцэну вы-ступаюць старыя ў літаратуры скрынчы і барабан-шчыкі, паўтараюцца перажытыя часам звычаі, і гэта ўсё толькі змяняе мастацкія якасці твору. Не гле-дзячы на такія недахопы, новая аповесць Алены Ва-сілевіч «Шляхі-дарогі» — прыемная з'ява ў літара-туры, і яна прынясе значную карысць.

Вера Лютава даволі часта друкуецца ў перыядыч-ным друку. Калі раней яна пісала пераважна вершы, то за апошні час шмат увагі аддае напісанню нары-саў аб новабудуўлях рэспублікі. Цяпер Вера Лютава працуе над аповесцю з жыцця рабочых.

Пісьменніцы Савецкай Беларусі, як і ўсе нашы пісьменнікі, прышлі да свайго другога з'езда са значнымі дасягненнямі. лепшыя творы беларускіх пісьменнікаў перакладзены на рускую і іншыя мовы народаў СССР. Наша літаратура стала адным з пе-радавых атрадаў сярод братніх літаратур, і не малая заслуга ў гэтым нашых беларускіх савецкіх пісьмен-ніц.

Р. НЯХАЙ.

Чэмпіёны БССР па велакросу 1949 г. На здымку (злева направа): спартакаўка Мінска Таіса Капусцік і вучаніца Дзяржынскай сярэдняй школы Галіна Дзебалтоўская.

Фото І. Рабіновіча.

АКТЫВІСТКІ ВЁСКІ

СТАРШЫНЁЙ дэлегаткага сходу ў Палачанскім сельсавеце Маладзечанскага раёна выбрана мясцовая сялянка Ніна Сямёнаўна Божка.

Дзяцінства і юнацтва Ніны Сямёнаўны было нярадасным. З малых год пайшла батрачын да пана. Глядзела з зайздасцю на ровеснікаў, якія хадзілі ў школу.

— Як марыла я тады аб вучобе!—часта ўспамінае Ніна Сямёнаўна.—Памятаю, як у сяброўкі дастала буквар і сама навучылася пісьму і чытання. Але на гэтым вучоба мая скончылася. І толькі ў 1939 годзе, калі прыйшла савецкая ўлада, для мяне пачалося новае жыццё. Паступіла адразу на кароткатэрміновыя курсы.

Ніна Сямёнаўна стала вядомай актывісткай. У часе вайны нямецкія акупанты настойліва шукалі гэтую гарачую савецкую патрыётку. Усе гады акупацыі ёй прыйшлося скрывацца ў сялян, якія, рызыкуючы жыццём, давалі ёй прытулак. Урэшце немцы, страціўшы надзею знайсці Божку, жорстка расправіліся з яе роднымі: расстралілі брата і сястру.

З вызваленнем роднага краю ад акупантаў у Ніны Сямёнаўны зноў асвятліўся твар вясёлай усмешкай, распрасталіся плечы, вярнулася былая энергія. Жанчыны абралі яе дэлегаткай ад сваёй вёскі, а дэлегаткі—старшынёй сходу.

Спачатку дэлегаткія сходы прыходзілі аднастайна, жанчыны збіраліся неахвотна. Ніна Сямёнаўна звярнулася ў райком партыі з просьбай прымацаваць да іх агітатара, прысылаць дакладчыкаў. З таго часу работа ажывілася. Жанчын ужо не прыходзіцца зазываць на сходы, яны самі з нецярплівасцю чакаюць чарговага сходу, бо ведаюць, што праслухаюць цікавы даклад або лекцыю, пачуюць з газет навіны, праслухаюць сваіх сябровак, даведаюцца, як яны выканалі даручэнні дэлегаткага сходу, якімі справамі трэба аніяка ў бліжэйшы час.

Ніна Сямёнаўна—душа ўсяго сходу. Прыродныя здольнасці арганізатара спалучаюцца ў яе з вялікай чуласцю, сардэчнасцю, розумам. Для жанчын яна арганізавала гурток на ліквідацыі непісьменнасці, а сама наведвала пачатковую школу.

— Сама вучылася,—гаворыць,

яна,—і жанчын-дэлегатак вучыла. У мінулым годзе экзамены ў нас прымаў прадстаўнік райАНА. З майго гуртка здалі экзамены 27 жанчын.

Ніна Сямёнаўна многа працуе над павышэннем свайго ідэйна-палітычнага ўзроўню.

Дэлегатку Тоню Ціханаву калгаснікі сельгасарцелі «17 верасня» ў мінулым годзе вылучылі звеннявой. Яна абяцала зрабіць сваё звяно высокаўраджайным. З гэтай мэтай стварыла агра-тэхнічны гурток.

— З дапамогай агранома,—гаворыць яна,—мы азнаёміліся з навуковай тэорыяй вырошчвання высокіх ураджаяў, а галоўнае—навучыліся даглядаць лён. Усе свае веды мы кланатліва прымянялі на практыцы і дабіліся нядрэннага ўраджаю: па 7,3 цэнтнера ільновалакна і па 5,8 цэнтнера насення з гектара на плошчы ў два гектары.

Сёлета, ужо маючы вопыт, Тоня сама займалася з дэлегаткамі, якія працавалі ў яе звяне. Жанчыны збіраліся акуратна па нядзельных днях і настойліва вывучалі вопыт вырошчвання высокіх ураджаяў. Яны слухалі таксама даклады на палітычныя тэмы, вывучалі матэрыялы сесіі Усесаюзнай Акадэміі навук і вынікі работы XIX з'езда КП(б) Беларусі.

Вясной Тоня Ціханова была ўдзельніцай нарады перадавікоў сельскай гаспадаркі вобласці. З вялікай увагай слухала яна выступленні майстроў высокіх ураджаяў і запісвала іх вопыт. Адрозна-ж пасля нарады яна сабрала сваё звяно: Сква-рчэўскую Эмілію, Кажура Юзэфу, Шанько Палагею, Занковіч Алесю, Борыс Ферманіду, Кажура Вацю і іншых дэлегатак, якім расказвала:

— У Маладзечне выступалі лепшыя звеннявыя нашай вобласці. Ад іх пачула я шмат карыснага. З выступлення прафесара Дарожкіна даведалася многа новага ў справе догляду бульбы. Наша звяно ўзяло на сябе вялікае абавязацельства: сабраць сёлета з чатырох гектараў па 11 цэнтнераў семя, па 10 цэнтнераў ільновалакна з гектара. Дык давайце працаваць так, каб слова сваё выканаць з чэсцю.

І звяно прыклала шмат старання і настойлівасці ў доглядзе пасеваў лёну: двойчы яго падкармілі, прапалолі, збераглі ад мошкі. Цяпер лён увайшоў у сілу. Чуткі аб працаві-

тасці звяна Ціханавай разышліся далёка па суседніх калгасах. Дэлегаткі і комсамольцы здалёк прыязджаюць палюбавацца на лянок—з калгасаў імя Леніна, імя Сталіна, з вёскі Блудава Груздаўскага сельсавета і інш. Экскурсанта перш за ўсё сцяшаюць пазнаёміцца з Тоняй, з яе вопытам вырошчвання лёну. Шмат лістоў атрымлівае Тоня ад калгаснікаў іншых раёнаў.

— Пішуць мне, напрыклад, з Валожына,—расказвае Тоня.—Цікавіцца, як мы вырашцілі летась багаты ўраджай лёну і чаму ён даў столькі насення і валакна найлепшай якасці. На ўсе лісты я стараюся адказваць як толькі магу падрабязна.

Дэлегаткі сталі актыўнаю сілай у вытворчым і грамадскім жыцці калгаса «17 верасня». Як і Тоня Ціханова, яны з'яўляюцца прыкладам працавітасці, дысцыплінаванасці, добрасумленнасці. І не выпадкова іх вылучаюць на адказныя работы ў калгасе.

Адною з першых уступіла ў калгас дэлегатка Хваль Тацяна Данілаўна. Працуючы звеннявой, дабівалася нядрэнных ураджаяў. Зараз калгас паставіў перад сабою новую задачу—узняць жывёлагадоўлю. Тацяну Данілаўну прызначылі даяркай. І на гэтай рабоце яна добра спраўляецца. Замацаваныя за ёю 15 кароў з месяца ў месяц павышаюць удойнасць.

— Толькі ў калгасе я пачала жыць па-сапраўднаму,—гаворыць даярка Хваль.—У панскай Польшчы працавала цяжка на пана, ды нічога за гэта не мела. А зараз у маім доме дастатак.

Прыязджалі сюды сялянкі з вёсак Літвянскага сельсавета і здзівіліся зможнаму жыццю калгаснікаў, якія летась на працадзень атрымалі па 4,5 кілаграма збожжа, шмат гародніны, грошай. Тацяна Данілаўна расказвала ім:

— Такі дастатак магчымы толькі ў калгасе. У нас многа зямлі і жывёлы. Акрамя таго, кожны калгаснік у асабістым карыстанні мае карову, авечак, свіней. Пра гэта мы і марыць не маглі пры панскай Польшчы.

Так дэлегаткі дапамагаюць умацаванню арцельнай гаспадаркі.

Л. ФЕДАРАВА.

ДВОЕ рэбят з чырвонымі гальштукамі спынілі нашу легкавую машыну ля высокай аркі з плакатам: «Піонерскі лагер Дудзінка. Рады вас бачыць!»

Раскiнуўся лагер у старым сасновым лесе, на прыгожым крутым беразе ракі Бярэзіны. Працоўныя Барысава стварылі яго метадам народнай будоўлі. Па-гаспадарску дбайна і хутка збудавалі цэлы гародок з дзесяткам выгодных, прасторных і ўтульных памяшканняў, якія вабяць вока свежай афарбоўкай у блакітныя і ружовыя колеры.

У лагеры свая невялікая электрастанцыя, водапаборная вежа, памяшканне для душы. У душавой—цементаваная падлога са стокамі, дваццаць кабінак з халоднай і гарачай вадой.

У кожным з чатырох жылых дамоў змяшчаецца 80—88 чалавек. У пакоях светла, прасторна, утульна. Дзеці спяць на асобных койках. Паміж чыстымі пасцелямі—тумбачкі, шмат кветак у вазачках.

... Другая гадзіна дня. Толькі што скончыўся абед, і дзеці разыходзяцца на адпачынак. У сталовай афіцыянткі і дзяжурныя піонеркі лёгка і жвава прыбіраюць пасуду, мыюць пыратовыя сталы, падмятаюць падлогу. Памяшканне сталовай вялізнае. Тут адначасова абедзе ўся змена—335 чалавек.

«Мёртвы час» праходзіць у цішыні. І толькі рэпрадуктар у самым цэнтры гарадка чамусьці не

падпарадкуецца агульнаму рэжыму.

Але вось зноў ажыў і загаманіў кожны куточак лагера. Другі і трэці атрады пачалі ігру на футбольным полі. Два звыны заняліся валеб'юламі. На бегавой сцежцы стадыёна дзяўчынкі-сямігодкі нарысавалі «класы» і пачалі скакаць, забыўшыся пра ўсё на свеце. На верандзе сабраўся хор пад кіраўніцтвам педагога Аўгеші Сямёнаўны. Піонеры-важаты Ляшкewіч раздаў членам секцыі шахматы і шашкі, і 12—13-гадовыя Жэня Гіро, Алёша Бушыла, Толя Сіняк, Стась Міхееў і многія іншыя аматары ўжо зрабілі першыя ходы на сваіх дошках.

Усе заняты справай. Дзеці ўдзельнічаюць у гуртках мастацкай самадзейнасці, у спартыўных секцыях, пад кіраўніцтвам важатых і педагогаў вывучаюць мясцовасць, збіраюць гербарыі, калекцыі казюрак, ходзяць у лес па ягады, катаюцца на лодках. Увесь лагер рыхтуецца ў пошук для азнаямлення з ваколіцамі Дудзінкі.

Пабыўшы цэлы дзень на паветры, дзеці ў вольны час перад вячэрай звычайна бяруцца за пісанне лістоў дадому. Асабліва часта і падрабязна любяць апісваць свае ўражанні дзяўчынкі. Цікава, аб чым яны пішуць?

Галя Багадзевіч з блакітнымі вочкамі і бялявымі тонкімі касічкамі акуратным почыркам выводзіць: «Нова-Барысаў, Праспект Рэвалюцыі, 13, кв. 1». Канверт не адразу заклеівае, бо спачатку хоча новым

сяброўкам Інесе Марклеўскай і Людэ Варахсінай прачытаць свой ліст:

«Добры дзень, дарагая мамачка!

У нядзелю, калі зможаш, прыезджай да мяне, прывязі касцюм для «Малдаванеску». Я буду танцаваць пры кастры. Яшчэ прывязі фізкультурную блузачку і панчошкі. Сёння на снеданне была грачнёвая каша са смажанай каўбасой, белы хлеб і чай. На абед суп мясны, вельмі смачны, катлеты з бульбяным шурэ і кампот. У поўдні пілі малако з булкай, а вячэры яшчэ не было. Я часта не магу з'есці ўсяго, што даюць, але хлопчыкі з'ядаюць усё і нават часам дабаўку бяруць. Я ўжо каталася на лодцы, хачу навучыцца грэсці. Хутка ў нас будзе лясны карнавал. Ягад тут вельмі многа. Мы пакуль не купаемся. Але ўрач Ядвіга Вітольдаўна сказала, што, як стане цёпла, будзем купацца штодня. Мы кожны дзень падыхаем і апускаем сцяг. Мне яшчэ не даводзілася, але буду добра паводзіцца, і мяне прызначыць. У нас вельмі весела. Да пабачэння! Цалую цябе моцна. Твая дачка Галя».

... 9 г. 30 хвілін вечара. Лагер выстрайваецца на лiнейку. Важаты, дзяжурны на лагера, прымае рапарты атрадаў аб тым, што зроблена імі за дзень. Пасля сам ён рапартуе начальніку лагера Аляксею Трафімавічу Клімковічу. Лепшы піонер з таго атрада, які на працягу дня вызначыўся, апускае лагерны сцяг. Піонеры спяваюць Гімн Савецкага Саюза.

Г. РАМАНАВА.

Мой будзень жыць

Ларыса УСЦІМЕНКА

АПОВЕСЦЬ *)

Мал. А. Волкава.

19 КРАСАВІКА 1942 г. Дарагі мой, любы Сяргей! Сёння я ляжу ў пасцелі амаль цэлы дзень ад боляў у спіне. Думаю аб вас усіх, аб табе. Вырасла прывыццё гэтыя радкі табе аднаму. Я так мала аб табе пішу, што ты некалі, прачытаўшы мой дзёнік, скажаш: у маладосці я цябе не любіла і нават зрэдку думала ў той час, калі над тваім жыццём кружыла смерць. Ты ведаеш, я так веру, што мы выйдзем жывымі і пераможцамі, так веру, што будзем зноў разам. Ці люблю я цябе? Нават смешна аб гэтым пісаць! Ты для мяне ўсё, а ўсё—гэта мае жыццё. Мне хочацца жыць цяпер і для другога цябе, які жыве ва мне—дзіця. Буду рабіць усё, каб толькі хутчэй уся гэта фашысцкая погань загінула і ты вярнуўся да мяне і свайго дзіцяці. Мама, мабыць, шаптала тваё імя, калі смерць зірнула ёй у вочы. Баян твой забрала я да сябе—будзе напамінаць мне, што ты павінен вярнуцца абавязкова. Цалую цябе моцна, чакаю жывога заўсёды. Ты мусіш жыць!

20 КРАСАВІКА 1942 г. Прыходзіла да мяне Веранька. Зноў прасіла расказаць ёй гісторыю аб дзяўчыне-партызанцы. Пайшла назад з узбуджаным настроем. Гэтакія натуры могуць моцна любіць, а таксама і ненавідзець.

Баліць спіна, не магу хадзіць і сёння.

23 КРАСАВІКА 1942 г. Грыша быў у лесе. Пісьма няма. Сяргею не па-

ведамлялі аб смерці маткі. Гэта будзе яму вельмі цяжка.

25 КРАСАВІКА 1942 г. Ура! Радуюся, як малыя дзеці. Цягнік, што ішоў з нямецкай амуніцыяй на фронт, нашы пусцілі пад адхон. Нашым партызанам і партызанкам—слава!

26 КРАСАВІКА 1942 г. Прыехаў карны атрад на машынах і пайшоў па сялянскіх хлявах. Хапалі свіней, курэй... Застрэлілі верамешкаву цётку, якая кінулася бараніць свінню.

І калі ўжо гэта ўсё скончыцца! 29 КРАСАВІКА 1942 г. Павесілі сем чыгуначных рабочых, якія працавалі на ўчастку, дзе адбыўся ўзрыў. У немцаў паніка.

1 МАЯ 1942 г. Абедалі ў мяне: Грыша, цётка Дар'я з мужам і Наташа. Успаміналі пра ўсё і ўсіх. Напісалі пісьмо партызанам, у якім віншавалі іх з 1-м Мая.

Наташа з пісьмом пайшла ў лес адна. Хацеў ісці Грыша, але яна вырвала з яго рук пісьмо і нават са злосцю сказала: «Хіба я гэтага не зраблю?»

Што з ёю?

3 МАЯ 1942 г. Наташа прышла з пісьмом. Віншуюць нас з поспехамі. Падзяка ад начальніка партызанскага атрада. Другое пісьмо ад таварыша Цярэшкіна.

Да пісьма прыкладзены тэкст Першамайскага загада таварыша Сталіна. І нас, партызан і партызанак, ён вітае і віншуе з вялікім святам, і нам ён аддае баявы загад: партызанам і партызанкам—ўзмацніць партызанскую вайну ў тылу нямецкіх захопнікаў, разбураць сродкі варожай сувязі і транспарту, знішчаць штабы і тэхніку ворага, не шкадаваць патронаў супраць прыгнятальнікаў нашай Радзімы!

«Вось якія абавязкі ўскладае на нас партыя,—піша таварыш Цярэшкін,—і мы павінны з чэсцю іх выконваць, не шкадуючы сіл і жыцця. Жадаю поспехаў!»

Не магу выказаць нашай радасці. Здаецца, выраслі новыя крыллі. Наташа нечым моцна ўсхвалявана. Не можа глядзець мне ў вочы. Баіцца застацца са мной адна. Не разумею! Можа, што сталася з Сяргеем, і яна не хоча прызнацца?

10 МАЯ 1942 г. Спосабы лячэння ў нас такія прымітыўныя! Хворыя не хочуць класіфікацыі ў бальніцу. Маё здароўе дрэннае. Частыя болі ў спіне, кожны дзень баліць галава.

14 МАЯ 1942 г. Была ў мяне Веранька. Прыходзіла паведаміць, што ёй і другім дзяўчатам і хлопцам прыслалі павестку з'явіцца ў «арбайтамт»¹. Відаць, пагоняць у Германію. Выраслі ісці ў лес. Спытала мяне, гледзячы проста ў вочы: «Чаму вы, доктар, не ідзеце ў партызаны?» Я пацалавала яе і адказала: «Так трэба, Веранька. Разумееш?» Яна згадзілася з маім адказам, але як яна зразумела яго,—я не дапытвалася. Горача пацалавала мяне, крыху саромеючыся сваіх пачуццяў, падзякавала «за ўсё» (а што гэта «ўсё»?) і пайшла, часта азіраючыся.

Дык вось, яшчэ адна пайшла па шляху помсты!

Адчуваю сябе вельмі нездаровай. Сёння Наташа хвалючыся гаварыла са мной і сказала, што ў лес не ідзе, а застаецца тут да той пары, пакуль будзе патрэбна. Якія раптоўныя і сталыя рашэнні!

17 МАЯ 1942 г. Прыехала каля двухсот немцаў. Рыхтуюцца да аблавы на партызан. Патрэбна заўтра-ж раніцой занесці пісьмо. Учора нямецкія самалёты бамбілі лес. Лес страшэнна гарыць, мы хвалюемся за сваіх. Каля лесу не пройдзеш—страляюць адразу.

Як пранікнуць да нашай пошты?

18 МАЯ 1942 г. Сёння ні Грышы, ні цётцы Дар'і, ні Наташы ў лес увайсці не ўдалося. Думалі і вырашылі зноў зрабіць «хаўтуры». Знаёмому дзеду заказалі дзіцячую дамавіну, каб заўтра раніцой аднесці яе на могілкі. Пойдуць: цётка Дар'я з мужам, Наташа, Марына, суседка і Грыша. Грыша, пакуль астатнія для віду будуць закопваць дамавінку, занясе пісьмо ў дупло старой хвой. Хаця-б усё было добра!

19 МАЯ 1942 г. Задача выканана. Нам—пісьмо з заданнем і адначасова, пытаннем: як мы можам садзейнічаць наступленню партызан на нямецкі гарнізон, які размясціўся ў нас? Аб нашым плане паведаміць да 25 мая.

Пад вечар дзесяці жанчынам, у тым ліку і цётцы Дар'і, немцы загадалі з заўтрашняга дня хадзіць на нямецкую кухню чысціць бульбу.

20 МАЯ 1942 г. Я амаль усю ноч не магла заснуць. Розныя думкі лезлі ў галаву. Думалася аб Сяргее, што ад яго апошні час няма ні слова, аб Наташы з яе хваляваннем

і асаблівымі паводзінамі ў апошнія тыдні, аб смерці мамы, аб Верачцы.

12 ЧЭРВЕНЯ 1942 г. Прымала роды ў суседняй вёсцы. Усё ў парадку. Парадзіха здарова, нарадзілася дачка. Некалі буду перажываць гэта і я! Трохі страшна!

Апоўдні стаяла такая спёка, што я мусіла часта адпачываць. Ценю не было. Я зайшла мяжою ў жыта і прылегла крыху, але ад сонца не схавалася. Такая цішыня! Хоць-бы адзін гук, адно слова! Толькі каласы шапталіся. Я прыслухалася да іх гутаркі і пачула, як адзін колас, падняўшы галаву да сонца, загаварыў мацней: «О, сонца! Я ведаю, што ты ўладаеш светам, але не будзь ты ўжо такім жорсткім. Бачыш, мы і так схіляем перад табой галовы... Саступі ты лепш месца дажджавой хмары, каб яна дала нам напіцца. Няўжо табе не шкада нас? А можа ты хочаш спаліць нас, каб мы не дасталіся фашысту? О, не хвалюся! Наш гаспадар — савецкі чалавек — зробіць так, каб мы дасталіся сваім...». Тут колас звярнуўся да іншых каласоў, каб яны паўтарылі просьбу. І вось зашумела, загаманіла ўсё жытняе поле.

Я паглядзела на неба. І праўда, з усходу насоўвалася хмара. Усё зашумела, закалыхалася мацней. І раптам стала зусім ціха: не калыхнецца ні колас, ні трава, ні кветкі; сыпануў буйны дождж. Усё піло, п'яnela, радавалася і зноў было гатова прыняць гарачыя пацалункі сонца.

Я прамокла да ніткі, але радавалася разам з каласамі. Якое прыгожае жыццё! За вас — і сонца, і неба, і зямля — мы павінны жыць!

13 ЧЭРВЕНЯ 1942 г. Грышу ўдалося праехаць з хлопцамі ў лес па галлё. Ён прынёс пісьмо. Мы павінны быць гатовы на дваццатае чэрвеня, 10 гадзін вечара. Задача адказная, павінны быць добра падрыхтаваны. У выпадку якога непаразумення — паведаміць жонку таварыша Цярэшкіна.

14 ЧЭРВЕНЯ 1942 г. Вялікая радасць: у гэтую ноч узарвалі «арбайтс-амт». Пагараць хоць дакументы тых, каго павінны былі на гэтых днях адправіць у Германію. Пакуль зноў адновяць — пройдзе час. Праўда, гэтыя людзеда акружаюць налётамі рынкі, плошчы і сілай забіраюць

моладзь, адвозячы яе ў Германію без дакументаў.

Дарагі, родны Сяргейка!

Мне захацелася пагаварыць з табой. Хутка пройдзе год ад пачатку вайны! Як марудна ён ішоў, страшна, з кожнай гадзінай, днём, адбіваючыся на нашых тварах маршчынкамі, наносзячы на сэрца невылячальныя раны. Я, здаецца, была такая моцная, але таксама змянілася: парадзелі косы, патускнелі вочы, а пра ўсмешку і не пытайся!

О! Якая была-б я шчаслівая, каб гэта быў другі час, і ты быў каля мяне! У нас будзе дзіця, сын ці дачка. А імя якое даць яму? Я так прагну твайго пацалунку, тваёй ласкі!.. Я так даўно атрымлівала твае пісьмы. Гэта вельмі хвалюе мяне! Але супакойваюся думкай, што так мусіць быць. Твая Зоя».

19 ЧЭРВЕНЯ 1942 г. Божа мой! якая жудасць — яго няма, няма Сяргея!..

Два дні таму назад Грыша паведаміў мне аб гэтым. Ніколі ён мне не задаваў такога пытання, як у той вечар: як-бы я вяла сябе, каб атрымала вестку аб смерці Сяргея. Я, вядома, здзівілася гэтаму і прамучалася, потым, зірнуўшы яму ў вочы, зразумела ўсё, чаго ён мне не сказаў. Ён гаварыў: «Я доўга маўчаў, але, бачачы, як вас хвалюе маўчанне Сяргея, мусіў сказаць праўду. Сяргей забіты. Яшчэ трэцяга мая Наташа перадала мне вось гэтую запіску: «Доктар! Ваш муж Сяргей М. загінуў смерцю храбрых пры выкананні баявога задання. Будзьце мужнай!». Подпіс нельга было разабраць.

Я не плачу і цяпер, і не заплакала ў тую хвіліну. Сэрца закам'яnela. Я не магу гэтаму верыць, не, не хачу, божа мой, не хачу верыць!.. Няўжо так і скончылася маё асабістае жыццё? Жыць для дзіцяці!..

Пісаць не магу больш, бо буду крычаць ад болю..

Заўтра — 20 чэрвеня. Або я адпомшчу вам, каты, або загіну сама!

20 ЧЭРВЕНЯ 1942 г. Заданне выканана з поспехам. Пачалося наступленне партызан. Жонка таварыша Цярэшкіна прынесла ад яго загад: за-

Еўдакія ЛОСЬ.

МАЦІ

Маці родная, маці мая!

Покуль струны у сэрцы жывыя
Будуць звонам жыццёвым гучаць,
Покуль сілы у ім агнявыя

Дапамогуць мне годы страчаць,
Покуль сонца нязгаслага промні,
Зораў срэбраных бляск бачу я, —
Ты ва мне, буду век цябе помніць,
Маці родная, маці мая!

У светлы год ты мяне нарадзіла,
Над калыскай спявала начамі,
На зямлю каб я моцнай ступіла,
Смела мерыла-б далі вачамі.
Бедны слоў маіх дар, каб чысцюткай
Мне удзячнасць крыніцаю выліць,
Каб адчула і ты на минутку,
Сэрца б'ецца маё з якой сілай...

Помню песню тваю, што лятала,
Нібы птушка над нівай калгаснай,
Ад пары, як на ўсходзе світала...
Ты за ручку вяла мяне ў яслі.

Працу шчасцем лічыла, няйначай,
Першым заўжды тваё йшло звяно.

Мужна сына паслала, без плачу,
У бой, як рынулі злыдні вайной.

Дзякуй, маці, табе, што на свеце
Няма краю мне лепш, чымся родны,

Што мне сонца нідзе лепш не свеціць
Няма рэк і азёр мнагаводней.

І так радасна ў працы, вяселлі,
І дачка так шчасліва твая

У жыцці, што прыгожасцю хмеліць,—
Маці родная, маці мая!

раз-жа ўсё кідаць і ісці ў лес
Наташы, Грышу і мне.

Я хвалюся!.. Мой партрэт і дзе-
нік схавалася гаспадыня. Застанецца
каму-небудзь на памяць... Я так хва-
люся! Бывайце ўсе!.. Калі мы не
будзем жывы, не забывайце нас, пом-
сціце за нашу смерць!

Пажар... Вялікі пажар! Гараць ка-
зармы, узрываюцца дзоты!.. Вось як
вам!

Усё, прыбег Грыша па мяне.
Бывайце!.. Адкапала свой комса-
мольскі білет. Калі прыдзеца загі-
нуць, то разам. Ды не — мы будзем
жыць!

Зоя»...

ВАРЫВА СА СВЕЖАЙ КАПУСТЫ

На 500 г. мяса — 600 г. капусты, па 1 шт. карэнняў і цыбулі, 1 ст. ложку тлушчаў.

Зварыць мясны бульён. У супавую каструлю пакласці нарэзаную капусту, падсмажаныя карэнні і цыбулю, заліць бульёнам і гатаваць 25—30 хвілін (да гатоўнасці капусты). Перад канцом варкі дадаць лаўровы ліст, перац і соль.

Варыва можна гатаваць з дадаткам бульбы і свежых памідораў. У гэтым выпадку абраную і нарэзаную бульбу пакласці ў каструлю адначасова з капустай, а памідоры, нарэзаныя долькамі, — у канцы варкі разам з прыправамі.

Варыва можна заправіць таксама падсмажанай мукою.

БУЛЬБА ТУШАНАЯ СА СВЕЖЫМІ ГРЫБАМІ

На 1 кг бульбы — 200—300 г. свежых грыбоў, 1—2 галоўкі цыбулі, 1 ст. ложку масла.

Ачышчаныя і прамытыя свежыя грыбы ашпарыць, нарэзаць і абсмажыць на патэльні разам з нашынкаванай цыбуляй. Абраную бульбу нарэзаць долькамі, пакласці разам з падсмажанымі грыбамі ў каструлю, заліць

вадой да ўзроўню верхняга пласту, дадаць соль, лаўровы ліст, некалькі гарошын перцу, 1—2 каліўцы пятрушкі і, накрывшы каструлю пакрыўкай, тушыць на агні 25—30 хвілін. У бульбу можна пакласці 1—2 сталовыя лыжкі смятаны. Пры падачы на стол выняць каліўцы пятрушкі і лаўровы ліст, а бульбу пасыпаць рубленай зеленню.

Бульбу можна прыгатаваць і з суханымі грыбамі. У гэтым выпадку грыбы трэба загадзя зварыць, нарэзаць, а потым абсмажыць разам з цыбуляй. Частку грыбога адвару можна выкарыстаць для тушэння бульбы астатнюю — для супу.

РАГУ З ГАРОДНІНЫ

На 400—500 г. бульбы — 400—500 г. іншай гародніны, 1 ст. ложку мукі, 2 ст. лыжкі тлушчаў.

Для рагу можа быць выкарыстана розная гародніна ў залежнасці ад сезону — морква, рэпа, бруква, капуста, стручкі фасолі, рэпчатая цыбуля і бульба. Ачышчаную вымытую гародніну нарэзаць буйнымі кубікамі або долькамі, дробную цыбулю пакінуць цэлымі галоўкамі. Моркву, рэпу, брукву тушыць, капусту і фасолі адварыць у вадзе, бульбу і цыбулю

абсмажыць на патэльні з тлушчам. Асобна на патэльні падсмажыць мuku, развесці адварам ад тушонай або адваранай гародніны, дадаць дробна нарэзаныя памідоры або тамат-пюрэ і пракіпяціць. Атрыманым соусам заліць падрыхтаваную гародніну, складзеную ў адну каструлю, дадаць соль, перац, лаўровы ліст, 3—4 шт. гваздзікі, кавалачак карыцы, накрывшы каструлю пакрыўкай і тушыць 15—20 хвілін. Пры падачы на стол пасыпаць зеленню пятрушкі.

МУС З СВЕЖЫХ ЯГАД

На 1 шклянку ягад — 1/2 шклянкі цукру, 2 ст. лыжкі маннай крупы.

Ягады перабраць, прамыць у халоднай вадзе, размяць лыжкай або драўляным пестікам у фарбаванай посудзе і працерці праз валасянае сита. Выціскаць ад ягад заліць двума шклянкамі гарачай вады, ускіпяціць і прададзіць. У атрыманы адвар пакласці цукар, даць закіпець, увесь час памешваючы, усыпаць манную крупу і гатаваць пры самым слабым кіпенні 15 хвілін. У атрыманую салодкую кашыцу пакласці ягаднае пюрэ і ўзбіваць да ўтварэння пеністай масы. Затым разліць у вазачкі або кубкі і астудзіць.

КАРЫСНЫЯ ПАРАДЫ

Як знішчаць мух

Мухі пераносяць цяжкія заразныя захворванні: дызентэрыю, брушны тиф, халеру, туберкулёз і т. д. Мухажыгалка сваімі ўкусамі перадае сібірскую язву.

Барацьбу з мухамі трэба весці ўвесь год. Зімой патрэбна знішчаць мух, якія засталіся ў памяшканні. Гэтыя мухі вельмі вялія, часта нерухома, з наступленнем цёплых дзён ажываюць. Такіх мух знаходзяць на электраправадах, абажурах, ля печак, у шчылінах. Іх патрэбна збіраць і спальваць або распыльваць у месцах скопішча мух препарат «фліцыд» або ДДТ.

Для паспяховай барацьбы з мухамі асноўную ўвагу патрэбна накіраваць на знішчэнне ўмоў, спрыяючых масаваму з'яўленню мух. Прыбіральні, скрынкі для смецця, сховішчы гною патрэбна будаваць так, каб мухі не мелі туды доступу для адкладвання яечак, і штодзённа заліваць 20-працэнтным раствором хлорнай вапны. Па-

верхню прыбіральняў і выграбных ям два разы ў тыдзень засыпаюць сухой хлорнай вапнай.

Для знішчэння лічынак мух у сухім смецці патрэбна штодзённа пасыпаць яго парашком гексахлоратана і перамешваць. Сумесь гексахлоратана з сухімі дрэўнымі апілкамі з'яўляецца добрым сродкам для знішчэння мух у прыбіральнях.

Для барацьбы з акрыленымі мухамі ўжываюць лавушкі (мухалоўкі) і атрутныя сродкі для мух. Мухалоўкі бываюць шклянныя і драўляныя, абцягнутыя металічнай сеткай. Да прасцейшых лавушак адносіцца таксама ліпкая папера. Ліпкая маса складаецца з 5 частак касторавага масла і 8 частак каніфолі. Каніфоль растапляюць у бляшанцы на агні, дабаўляюць касторавае масла і добра размешваюць. (Пры адсутнасці касторавага масла яго можна замяніць аўтолам). Атрыманай ліпкай масай змазваецца папера і развешваецца.

Ліпкую паперу з прыстаўшымі мухамі спальваюць.

Добры вынік у барацьбе з мухамі

дае распыльванне парашку пірэтрума, фліцыда, дуста ДДТ, дуста ДФА. (Парашкі пірэтрума і дусты можна атрымаць у аптэцы). Хуткага і добрага эфекта можна дасягнуць у барацьбе з мухамі пры пабелцы памяшкання, калі ў пабелачную масу дадаць дуст ДДТ.

У барацьбе з мухамі ўжываюцца і сухія мухаморы (паперкі, прапітаныя мыш'яковістымі або фторыстымі злучэннямі). Такую паперку кладуць у сподак, заліваюць гарачай вадой і дадаюць крыху цукру. Сухія мухаморы небяспечны і для чалавека, таму ў тых дамах, дзе ёсць дзеці, мухаморы патрэбна прымяняць з вялікай асцярожнасцю і заўсёды пад наглядом дарослых. Неабходна прымаць меры супраць залёту мух у памяшканне. Вокны патрэбна занавешваць сеткамі або марляй, афарбаванай у сіні колер (мухі баяцца сіняга колеру). Харчовыя прадукты таксама павінны добра захоўвацца. У жылых памяшканнях, пры адсутнасці людзей, можна днём рабіць зацягненне, пакідаючы шчыльны для вылету мух вонкі.

Д. ШАПІРА.

Рэдакцыйная калегія: А. П. УС (адказны рэдактар), А. І. ФЕДАСЮК, А. Н. ЗАХАРАВА, В. І. ФІЛІПАВА, К. А. АБУШЭНКА, Г. Л. ДАЗОРЦАВА.

АТ 01882

Журнал «Работница и крестьянка» на беларуском языке. Издание ЦК КП(б)Б.

Заказ 321.

Выдавецтва ЦК КП(б)Б Падп. да друку 19/VII.49 г. Тираж 10.000 экз. Друк. арк. 3. Цана 1 руб. 50 кап.

Мінск, друкарня імя Сталіна, Пушкіна, 55.

Адрес редакцыі: Мінск, вул. Пушкіна, 55, пакой 23.

НАУЧНА-МІСЬЦАВАЯ
БІБЛІОТЕКА
БЕЛАРУСІ

ЦІ ЗАСТРАХАВАНА
ВАША МАЁМАСЦЬ
У ДЗЯРЖСТРАХУ?

Серия 21

ГОССТРАХ

Инсп. Гостраха *Лобовского* Инсп.

СТРАХОВОЕ СВИДЕТЕЛЬСТВО
Петровой А.

№ НКФ СССР 9X 1950. № 787120

Находящегося *д.р. Колодекин*

Принято на страхование от пожара,
линии, урагана, обвалов. *с оценой*

Срок с *20 июля 1949* 1949

Руб. *25 000 руб.*

1950

Число

В. ДРЕВНИЙ
С. НЕВНИЙ
К. КРИВЫЙ

1. Домашняя обстановка (мебель, зеркала, картины и настольные часы, кухонные принадлежности)

2. Одежда, белье, личные вещи

20000

7000

СТРАХОВЫЕ ПЛАТЕЖИ В СУММЕ *Двадцать пять руб.*
получила *19 июля 1949* СТРАХОВЫЙ МИНИСТЕР

ПРАВИЛА ДОСТОВЕРНОГО СТРАХОВАНИЯ

СТРАХОВОЕ СВИДЕТЕЛЬСТВО ПОЛУЧИЛ *П.Д.*

У КЛАПАТЛІВАГА ГАСПАДАРА
ХАТНЯЯ МАЁМАСЦЬ ЗАЎСЁДЫ
ЗАСТРАХАВАНА
АД АГНЮ І ІНШЫХ СТЫХІЙНЫХ
БЕДСТВАЎ

ДЛЯ ЗАКЛЮЧЭННЯ ДАГАВОРАУ СТРАХАВАННЯ ЗВЯРТАЙЦЕСЯ
У ІНСПЕКЦЫЮ АБО ДА АГЕНТАУ ДЗЯРЖСТРАХА.

Музыка Н. Н. Чуркіна.

ВЕЧАРКОМ ЗА РЭЧКАЮ

Учорака

Галасы

Вечарком за

рэч-ка-ю. Э-эх! Ве-чарком за рэч-ка-ю пе-сенька гу-

чыць, эх, ды вый-ду, выйду я на га-начак, выйду я на

не кры-чы

га-начак, ма-ці, не кры-чы. Эх ды, ма-ці, не кры-чы

Вечарком за рэчкаю, эх!
Вечарком за рэчкаю
Песенька гучыць.
Эх, ды выйду я на ганачак.
Выйду я на ганачак,
Маці, не крычы,
Эх, ды, маці, не крычы!
Мілага, прыгожага, эх!
Мілага, прыгожага
Успамінаю я.
Эх, ды пра яго і складзена,
Пра яго і складзена
Песенька мая,
Эх, ды песенька мая.

Дзейчыну прыпомніць ён, эх!
Дзейчыну прыпомніць ён,
Хоць і пройдзе год.
Эх, ды ён паехаў восенню,
Ён паехаў восенню
У горад на завод,
Эх, у горад на завод.
А учора з горада, эх!
А учора з горада
Ліст ён мне прыслаў,
Эх, ды што пры развітанні,
Што пры развітанні
Мілай абяцаў,
Эх, ды мілай абяцаў.